

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Eusebiu Tu Pamphilu Ekklesiastikē Istoria

Eusebius <Caesariensis>

Mogvntiae, 1672

IV. Oratio panegyrica de spondore & gloria rerum nostrarum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14478

αὐτοῦ αὐθιγμάτων ἀψυδῶς προανείνετο. μία τε
ἢ θεία πνεύματι δια πάντων τῶν μελῶν
χωρῶσα δυνάμις, καὶ ψυχὴ τῶν πάλιν μία.
καὶ προθυμία πίστεως ἑαυτῆ. καὶ εἰς δεξιὰ
πάλιν θεολογίας ὕμνος, καὶ μὴ τῶν προση-
γεμῶν ἐντελεῖς θεσηκείαι, ἱερεργία τε τῶν
ἱεραιμένων, καὶ θεοπροπέεις ἐκκλησίας θεσμοί.
ὡς μὲν ψαλμοῦδαις καὶ ταῖς λοιπαῖς τῶν
θεσθεν ἡμῶν ᾠδαδοθειῶν φωνῶν ἀκροάσασιν.
ὡς δὲ θείαις καὶ μυσταῖς ἀπτελεμέναις δια-
κοιαις, σώθηκα τε ὑπὸ πάθος ἀπόρητα σύμ-
βλα. ὁμῶς ἅπαν ἡλικίας ἀρρένος τε
ἐπὶ φύσεως, ὅλη διανοίας ἰσχυρὴ, δι' εὐχῶν
καὶ εὐχαριστίας γεννηθῆναι καὶ ψυχῆ, τὸν τῶν
ἀγαθῶν παραίτων Θεὸν ἐγγεραῖον. ἐκίνει δὲ
καὶ λόγους ἀπᾶς τῶν παρόντων δεξιῶν πα-
νηγυρικῶν, ὡς ἐκάστω παρῆν δυνάμεως, θειά-
ζων τῶν πανηγυριῶν.

A quacumque alia idem Propheticus sermo sub obscuris verborum involucris verè utiq; pronuntiavit. Una erat divini Spiritus virtus per universa eommeans membra: una omnium anima: eadem alacritas fidei: unus omnium cōcentus, divinitatem hymnis celebrantium. Jam verò Antistitum absolutissimæ cæremonix, & accurata sacrificia Sacerdotum, & divini quidam augustique Ecclesiæ ritus; hinc Psalmos canentium & reliquas nobis divinitus traditas voces auscultantium: illinc divina & arcana obuentium ministeria. Mystica quoq; salutaris passionis symbola tradebantur. Deniq; omnis ætas & promiscua utriusque sexus multitudo, toto peccatore precatationibus & gratiarum actionibus incumbens, cum summa animorum lætitia Deum bonorum Auctorem venerabatur. Sed & Ecclesiarum Antistites quotquot aderant, panegyricas habebant orationes; & quantum quisque ingenio poterat, conventum laudibus extollere studebant.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ.

Πανηγυρικὸς ἐπὶ τῇ τῶν κεφαλῶν φαιδρότητι.

ΚΑί τις ἐν μέσῳ παρελθὼν τῶν μετερίως
ἐπιφωτῶν, λόγους σιῶταξιν πεποιημένῳ,
ὡς ἐν ἐκκλησίας ἀθροίσματι πλείων ἐπι-
παρόντων ποιμένων, ἐν ἡσυχία καὶ κόσμῳ τὴν
ἀκροάσιν παρεχομένων. ἐνὸς εἰς πρόσωπον
τα πάντα δόξας καὶ θεοφιλῶς Ἐπισκοπῆ, ἧ
διὰ σπαρδῆς ὁ μάλιστα τῶν ἀμφὶ τὸ Φοινίκων
ἐπὶ διαπρέπων ἐν Τύρῳ νεῶς φιλοτίμως
ἐπισκεύαστο, τοιῶνδε παρέχε λόγον.

CAPUT IV.
Oratio panegyrica de splendore & gloria rerum nostrarum.

Atque aliquis vir mediocris meriti qui hujusmodi orationem composuerat, in medium progressus, præsentibus ut in Ecclesiastico conventu plurimis Pastoribus, & decorè ac placidè auscultantibus: ad unum ex illis conversus facile omnium principem, Deoque acceptissimum Episcopum, cujus studio templum illud in urbe Tyro erat exstructum, omnium quæ in Phœnice sunt longè pulcherrimum, ita verba fecit:

† Πανηγυρικὸς ἐπὶ τῇ τῶν ἐκκλησιῶν οἰκοδομῇ, Παυλῖνῳ Τυρίων Ἐπισκόπῳ ἁροσπεφωτημένῳ.

† Oratio Panegyrica de adificatione Ecclesiarum, Paulino Tyriorum Episcopo dicta.

Ὡ φίλοι Θεοῦ καὶ ἱερεῖς, οἱ τὸν ἅγιον πῶδ ἤ-
ρη, καὶ τὸν θράνιον τῆς δόξης σέφα-
νον, τό, τεχέισμα τὸ ἐνθεον, καὶ τῶν ἱερα-
λικῶν τῶν ἁγίῳ πνεύματι ἑσολῆν ἀειβέλη-
μένοι, σὺ τε ὡ νεῦ ἁγίῳ νεῶ Θεοῦ σεμνολόγη-
μα, γεραῖά μὲν φρονησε ᾠδὰ Θεοῦ τέλημη-
μινε, νεῖας δὲ καὶ ἀκμαζέσης δρετῆς ἔργα
πολυτελεῖ καὶ πρεῖξαι ἐπὶ δεδειγμένε. ὡ τὸν
ἐπὶ γῆς οἶκον αὐτός ὁ τὸν σύμπαντα κόσμον
ἀειεχων Θεός, δέιμαδς καὶ ἀνανεῖν Χειρῶ
τῶ μονοχρεῖ καὶ πρωτοχρεῖ αὐτῆ λόγῳ
τῆ τε ἁγίῳ καὶ θεοπροπέει τῆτε νύμφῃ,

Mici & Sacerdotes Dei, qui sacra tunica talari induti, & caelesti gloriæ corona decorati, divinaque unctio- ne delibuti, & sacerdotali Sancti Spiritus veste amicti estis; túque ò novi ac sancti Dei templi decus eximium: qui senili quidem prudentia à Deo decoratus es, juvenilis autem ac vivida virtutis præclara facinora edidisti; cui ipse universum mundum continens Deus, hanc in terris domum Christo unico ac primogenito suo Verbo, sanctæque ac divinæ ejus sponsæ construere ac renovare, eximiâ quadam prerogativâ con-

A a a ij

cessit; seu quis te novum Beselelem divini architectum tabernaculi vocare voluerit; seu Salomonem, novæ ac multo præstantioris Hierusalem Regem: seu denique novum Zorobabel; quippe qui templo Dei longè majorem quàm antea splendorem adjeceris. Vos quoque o grex Christi facer, optimorum sermonum domicilium, modestiæ schola, grave ac religiofum pietatis auditorium: Jamdudum quidem nos qui stupenda Dei prodigia, & admirabilem Domini erga homines beneficentiam ex divinis sacrae Scripturae lectionibus frequenter audiebamus, hymnos & canticain dei laudem concinere assuefacti,

Psal. 43.

his verbis uti poteramus: Deus auribus nostris audivimus: patres nostri annuntiaverunt nobis opus quod operatus es in diebus eorum, in diebus antiquis. Nunc verò cum non auditu solo, nec verbis ac fama tenus, Dei Optimi Maximi Regis nostri brachium excelsum & caelestem dextram percipiamus; sed re ipsa nostrisque, ut ita dicam oculis, eorum quæ olim scriptis prodita sunt fidem ac veritatem cernamus, alterum nobis triumphalem hymnum canere atque in hæc verba disertè exclamare

Psal. 47.

licet: Sicut audivimus sic & vidimus, in civitate Domini virtutum, in civitate Dei nostri. Quænam verò illa civitas est, nisi hæc recens structa & à Deo condita: Ecclesia scilicet Dei vivi, columna & firmamentum veritatis. de qua & aliud quoddam dei oraculum

Psal. 83.

ita pronuntiat: Gloriosa dicta sunt de te civitas Dei. In quam cum Deus optimus maximus gratiâ ac beneficio unigeniti Filii sui nos congregaverit, unusquisque eorum qui convocati sunt canat atque exclamet his verbis: Lætatus sum in his quæ dicta sunt mihi, in domum Domini ibimus. Et rursus: Domine dilexi decorem domus tuæ, & locum habitationis gloriæ tuæ. Nec solum unusquisque, sed simul omnes uno spiritu unoque animorum consensu venerabundi acclamemus in hunc modum: Magnus Dominus

Psal. 121.

in hunc modum: Lætatus sum in his quæ dicta sunt mihi, in domum Domini ibimus. Et rursus: Domine dilexi decorem domus tuæ, & locum habitationis gloriæ tuæ. Nec solum unusquisque, sed simul omnes uno spiritu unoque animorum consensu venerabundi acclamemus in hunc modum: Magnus Dominus

Psal. 25.

in hunc modum: Lætatus sum in his quæ dicta sunt mihi, in domum Domini ibimus. Et rursus: Domine dilexi decorem domus tuæ, & locum habitationis gloriæ tuæ. Nec solum unusquisque, sed simul omnes uno spiritu unoque animorum consensu venerabundi acclamemus in hunc modum: Magnus Dominus

Psal. 47.

in hunc modum: Lætatus sum in his quæ dicta sunt mihi, in domum Domini ibimus. Et rursus: Domine dilexi decorem domus tuæ, & locum habitationis gloriæ tuæ. Nec solum unusquisque, sed simul omnes uno spiritu unoque animorum consensu venerabundi acclamemus in hunc modum: Magnus Dominus

γέρας ὀζαίρειον δεδωρηται εἰτέ τις νέον σεβελήν, θείας ἀρχιτέκτονα σκηνῆς ἐβέλων καλῶν, εἰτε Σολόμωνα, καὶ νῆς ἢ πολὺ κρείττονος Ἱερουσαλήμ βασιλέα, εἰτε καὶ νέον Ζοροβὰβέλ, τὴν πολὺ κρείττονα δόξαν τῆς περὶ τὴν Ἱερουσαλήμ θείας ἀρχιτέκτονα ἀλλὰ καὶ ὑμεῖς ὡς τῆς ἀρχιτέκτονος Χειρὸς θρέμματα. λόγων ἀγαθῶν ἐσία. σωφροσύνης παιδ δὲ ἰησίου, ὁ θεὸς ἐξείρασε μὲν ὅτι θεοσεβείας ἀκροαθῆναι. πάλαι ἡμῖν τὰς παλαιὰς δόξας θεοσημείας, ὅτι τῶν θεῶν εἰς θαυμάτων τὰς εἰς ἀνθρώπους ἐνεργείας, διὰ θεῶν ἀναβυσσῶν ἀκοῆ παλαιὰς χρόνοις, ὕμνος εἰς θεὸν ὁ ὡς ἀπὸ ἀναπέμπετο ἔστι λέγειν παιδ δυνάμει, ὁ θεὸς ἐν τοῖς ὡσὶν ἡμῖν ἠέξασαμεν. οἱ πατέρες ἡμῶν ἀνῆλθον ἡμῖν. ἔργον ὁ εἰργάσω ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῶν ἐν ἡμέραις δευκαίαις. ἀλλὰ νῦν γε ἐκείνη κοαίς ἐδὲ λόγων φήμας, τὸν βραχίονα τοῦ ὑψηλόν, τὴν τε ἐργάσιον δεξιάν τῆς παναγαθῆς καὶ παμβασιλείας ἡμῶν θεῶν παλαιὰς ἀνεργείας. ἔργοις δ' ὡς ἔποσε ἰπέην καὶ αὐτοῖς ὀφθαλμοῖς, τὰ πάλαι μνήμη παλαιὰς δόξας πῶς καὶ ἀληθῆ καθωρισμένοις, δευτέρῳ ἡμῶν Ἰησίου παρῆεν ἀναμέλπεω. ἐναργῶς τὴν ἀναφωρῆν καὶ λέγειν, καθάπερ ἠέξασαμεν, ἵνα ὅτι εἰδομεν ἐν πόλει Κυρίας τῶν δυνάμεων ἐν πόλει τῆς θεῶν ἡμῶν ποία δὲ πόλει, ἡ τῆς τῆς νεοπαγαίκα θεοεικτώ; ἡ περὶ ἐν ἐκκλησίᾳ θεῶν ζῶντος, εὐλόγος καὶ ἐδραία ματῆς ἀληθείας παρὲς ἡς καὶ ἀλλότι θεῶν λόγιον ὡς δὲ πῶς εὐαγγελίζεται. δεδουξασμένα ἐλαλήθη πρὸς πόλιν τῆς θεῶν ἐφ' ἧς ἡ παναγαθὴ συγγενήσαντες ἡμᾶς θεῶν διὰ τῆς τῆς μονογενῆς αὐτῆς χάριτος, τῆς ἀνακεκλημένων ἕκαστος ὑμῶν εἶτω μονογενῆ βοῶν καὶ λέγων. ἐν φράσιν ὅτι τοῖς εἰρηκόσι μοι, εἰς οἶκον Κυρίου πορεύσασθε καὶ, Κύριε ἠάπησα ἐν πέπειαν οἶκόν σου, καὶ τὸν σκηνώματος δόξης σου. καὶ μὴ μόνον γὰρ καθῆς, ἀλλὰ καὶ οἱ πάντες ἀθρώποις ἐν πᾶσι καὶ καὶ μᾶ ψυχῆ γενναίροντες ἀνδραγαθῶν, ἡ γὰρ Κυρίου ἀπὸ ἀνθρώπων καὶ ἀνετός σφύρα, ἐν πόλει ἡ θεῶν ἡμῶν, ἐν ὅρει ἁγίῳ αὐτῶν καὶ ὡς ὡς μέγας ὡς ἀληθῶς καὶ μέγας ὁ οἶκος αὐτῆς ὑψηλὸς καὶ ἀπμῆκης, καὶ ὡραῖος καλλῆς παρὲς τὰς ἡμέρας τῆς ἀνθρώπων μέγας ὁ Κύριος ὁ ποιῶν θαυμάσια μόνος μέγας ὁ ποιῶν μὲν αὐτὰ καὶ ἀνεξιχνίασα, ἐν δόξᾳ τε καὶ ὀζαίαια. ἐν οἷ

ἔστι δὲ θεὸς μέγας ὁ ἀλλοίων καιρὸς ἐξου-
 ρῆς. μεθιστῶν βασιλεῖς καὶ καδιστῶν. ἐγείρων
 δὲ τὴν γῆν πτωχόν, καὶ δὲ πὸ κοπείας ἀνυψῶν πέ-
 νησι καθέειλε δυνάστας δὲ τὸν θρόνον, καὶ ὑψώ-
 σε ταπεινὰς δὲ τὴν γῆν· πεινῶντας ἐνέπλησεν ἀ-
 γαθῶν, καὶ βραχίονας ὑπερηφάνων συνέτρι-
 ψεν· ἔπιστοίς μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀπίστοις, τῶν
 παλαιῶν διηγημάτων τῶν μνημῶν πτωσά-
 μων· ὁ θαυματουργὸς ὁ μεγαλύτερος ὁ τῶν
 ὅλων δεσπότης· ὁ τῶν συμπάντων κόσμου δε-
 μιουργός· ὁ πάντοκράτωρ ὁ πανάγαθος· ὁ εἰς
 κέλευθος Θεός· ὃ τὸ καινὸν αἶμα μέλπων
 περὶ σπακῶντες. τὸ ποιῆντι θαυμάσια μό-
 νοι, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος· αὐτῶν τὸ πατά-
 ξην βασιλεῖς μεγάλους καὶ δολοφόνους
 βασιλεῖς κραταίους· ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος·
 αὐτῶν ὅτι ἐν τῇ ταπεινώσει ἡμῶν ἐμνήσθη ἡ-
 μῶν ὁ κύριος, καὶ ἐλυτρώσατο ἡμᾶς ἐκ τῆς ἐχ-
 θρῶν ἡμῶν, καὶ τὸν μῦθόν τῶν ὅλων παύσατο τῶν
 ἀνθυφαιμένων, μὴ ποτε διαλίπομεν τὸν δὲ
 τῶν ἀγαθῶν ἡμῶν δευτέρου αἴτιον. τὸν τῆς θεο-
 γωνίας εἰσηγήτω, τὸν τῆς ἀληθῆς θεοσεβείας
 διδάσκαλον. τὸν τῶν ἀσεβῶν ὀλεσῆρα, τὸν τυ-
 ραννοκτόνον. τὸν τῶν βίβη διορθωτῶν. τὸν ἡμῶν
 τῶν ἀπεγνωσμένων σωτήρα Ἰησοῦν, ἀνά σώ-
 μα φέροντες γεραίεμεν. ὅτι δὴ μόνον οἷα
 πτωσάσθαι πατρὸς μονώτατος ὑπαρχῶν πα-
 νακάλου παῖς, γνώμη τῆς πατρικῆς φιλαν-
 θρωπίας, τῶν ἐν φθορᾷ κατὰ πρὸς κειμένων ἡ-
 μῶν εὐμάλα περὶ δὲ τῶν ὑποδύων τὴν φύσιν.
 οἷα τῆς ἰατρῶν ἀείψου, τῆς τῶν καμνόντων ἐ-
 νεκρωστικῆς, ὁρῆ μὲν δευῶ. διηγήσει δ' ἀν-
 θρώπων ἐπὶ ἀλλοτριῶν τε συμφορῶν, ἰδίας
 καρπὸς ταμύπας. ἐνοσηλίας ἀντὶ μόνον ἐδ-
 ἔλκεσι δεινοῖς καὶ σπασμοῖς ἢ δὲ τραύμασι
 περὶ ὤμων, ἀλλὰ καὶ ἐν νεκρῶν κειμένων ἡμῶν,
 ὅτι ἀντὶ μὲν τῶν θανάτου αὐτῶν ἐαυτῶν
 διεσώσατο. ὅτι μὴ ὅ ἀλλω τῶν κατὰ ἐργον
 τοσῶτον παρὴν ἰσχύος, ὡς τῆ τῶν τοσῶτων
 ἀδελφῶν διακονήσασθαι ζωηρία. μόνον δὲ
 αὐτῶν καὶ τῆς ἡμῶν αὐτῶν βαρυπαθεῖς φθορᾷς
 ἐφαφάμεν, μόνον τῶν ἡμετέρων ἀνατ-
 λας πόνους, μόνον τὰ πρὸς τῶν ἡμετέρων
 ἀσθενειῶν περὶ ὤμων. ἐχ' ἡμιθνήτας,
 ἀλλὰ καὶ πάντων ἐν μνήμασι καὶ τάφοις,
 μυσταρῶν ἢ δὲ καὶ ὁ δὲ ὄντας ἀναλαβῶν, πά-
 λαι τε καὶ νῦν περὶ τῆς φιλανθρωπίας,

A qui commutat momenta ac tempora; qui Reges exauctorat atque consti-
 tuit: Suscitans à terra inopem, & de
 stercore erigens pauperem. Deurbavit
 potentes ex folio, & à terra exaltavit
 humiles: esurientes implevit bonis, &
 brachia superborum contrivit. Atque
 ita non solum apud fideles, verum et-
 iam apud infideles, earum rerum quæ
 olim gestæ dicuntur fidem confirmavit.
 Verè miraculorum Opifex, magnorum
 operum Perpetrator, universorum Do-
 minus, totius mundi Conditor, omni-
 potens, optimus, maximus, unus ac so-
 lus Deus. Cui novum canticum cana-
 mus; obediens ei qui facit mirabilia
 folus, quoniam in sæculum misericor-
 dia eius: qui percussit Reges magnos,
 & occidit Reges fortes, quoniam in sæ-
 culum misericordia eius: quia in humi-
 litate nostra Dominus memor fuit no-
 stri, & redemit nos ab inimicis nostris.
 Ac Deum quidem omnium Patrem his
 laudibus celebrare nunquam cessemus.
 Illum verò qui secundus auctor bono-
 rum nobis existit; qui nos ad Dei noti-
 tiam informavit veramque religionem
 edocuit; qui impios destruxit & tyran-
 nos occidit; qui sæculi mores correx-
 it: qui nos denique cum deplorati esse-
 mus servavit: Jesum scilicet, pariter ve-
 nerantes in ore semper habeamus. Solus
 enim ille & unicus, utpote optimi ma-
 ximi Patris optimus maximus Filius,
 cum paternæ clementiæ obsecutus, na-
 turam nostram, qui in altissimo corru-
 ptionis gurgite jacebamus, libentissi-
 mē induisset; velut præstantissimus qui-
 dam Medicus agrorum salutem consu-
 lens, morbum inspexit; tetra atque
 horrida ulcera contrectavit; & ex a-
 lienis calamitatibus sibi ipsi proprium
 dolorem paravit: nosque non modò
 ægotantes, & gravissimis ac putridis
 ulceribus oppressos; sed vitâ penitus
 destitutos ipse per se ex profundo mor-
 tis barathro eripuit ac servavit. Nulli
 quippe alteri cælestium potestatum
 tantum roboris suppetebat, ut tot
 hominum salutem sine ulla noxa ad-
 ministrare posset. Sed ipse solus cum
 miseriam corruptionem nostram at-
 tigit, & labores dolorisque nostros
 solus tolerasset, & pœnam impieta-
 tum nostrarum solus in se suscepisset;
 nos non jam semivivos, verum in mo-
 numentis ac sepulchris fætidis gra-
 vèmq; odorem spirantes restituit;
 & prolixâ erga nos benevolentia
 Aaa ij

Psal. 112.

Psal. 135.

Esai. 53.

nunc & olim præter omnium nostrum A
spem atque expectationem servat; pa-
trisque sui nobis felicitatem liberaliter
impertit. Ille vitæ, ille lucis Auctor; ille
magnus medicus; ille Rex ac Dominus
nostræ; ille denique Christus Dei. Et
tunc quidem cum universum genus hu-
manum fraudibus detestandorum dæ-
monum & malignis Deo invisorum spi-
rituum operationibus, in obscura nocte
ac densissimis tenebris demersum jace-
ret, semel ipse suam duntaxat præsen-
tiam exhibens, lucis suæ radiis multi-
plices impietatum nostrarum nexus in-
stat ceræ liquefactos dissolvit. Nunc
verò cum ob tantam gratiam tantum-
que beneficium, invidus dæmon im-
probitatis fautor & virtutis omnis ini-
micus tantum non disrumperetur, o-
mnésque suas letiferas copias adversus
nos concitaret; ac principio quidem
instar rabidi canis qui projectos in se la-
pides dentibus appetit, & furorem quo
adversus jacientes ipsos accenditur, in
tela animæ carentia effundit, in orato-
riorum saxa & in materiam ædificio-
rum sensus omnis expertem belluinam
rabiem convertisset, & vastitatem ut
ipse quidem rebatur intulisset Ecce-
lesiis: postmodum verò dira sibila ac ser-
pentinas voces tunc per terribiles im-
piorum tyrannorum minas, nunc per
impia scelerorum Præsidum decreta
emitteret, & mortis suæ virus insu-
per effunderet, & pestifero ac letali
veneno animas à se captas inficeret,
easque per mortifera mortuorum si-
mulacrorum sacrificia traheret ad mor-
tem; cum denique cunctos qui sub
hominum forma belluinam crudelita-
tem tegebant, & ingenio fero atque
immani præditi erant, adversus nos
commoveret: rursus ille magni con-
silio Angelus, magnus Magister mi-
litum Dei, post idoneam exercita-
tionem ac peritiam, quam fortissimi
Regni ipsius milites durissima quæque
constanter sustinendo declaraverant;
repentè apparens, cunctos quidem
inimicos hostesque delevit & ad nihil
um redegit, adeò ut ne nominati
quidem unquam fuisse videantur. A-
micos verò & familiares suos, apud
omnes non mortales modò verum et-
iam cælestes potestates, Solem quoque
Lunam ac reliqua sidera, cælumque
ac mundum universum, supra omnem
gloriam evexit. Adeò ut, quod nun-
quam antea contigerat, summi Impera-

τὴν πᾶσαν τὴν ἔπιπροσεν, ἡμῶν τε αὐτῶν ἐπι-
πύδα, σώζειτε, καὶ τῶν τε πατρὸς ἀγαθῶν ἐπι-
θονίαν μετὰ δίδωσιν. ὁ ζωοποιὸς, ὁ Φῶς αὐτῶν
ὁ μέγας ἡμῶν ἰατρὸς, καὶ βασιλεὺς καὶ Κύριος
ὁ Χεῖρος ἔσθ' ὁ Θεὸς. ἀλλὰ τότε μὲν ἀπᾶσαι ἐπι-
πύδα Φερά καὶ σκότω βαθεῖ, δαιμόνων αὐτῶν
ρίων πᾶναις, καὶ θεομισῶν πνευμάτων ἐπι-
θείαις πᾶν τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος καθ' ἑαυτῶν
μένον αὐτὸ μόνον ἐπιφανέας, ὡς ἀν κηρὸς ἐπι-
τακέντος ταῖς αὐτῆς βολαῖς ἔσθ' ὅστος, ταῖς ἐπι-
λυδέτεσ τῶν ἀσεβημάτων ἡμῶν σιμερὸν ἐπι-
λύσατο. καὶ ἐπὶ τῇ τοαυτῇ χαρῆναις ἐπι-
γεσία, ἔμεγαλυνε θύονα καὶ φιλοπονήσας ἐπι-
μονῶν μονοῦ καὶ διαρρηγυμένον, ἐπιπύδα
αὐτῆς θανάτωποιὸς κατ' ἡμῶν ἐπιπροσεν-
οντος δυνάμεις, καὶ τὰ μὲν πρῶτα, κινῶν ἐπι-
λυπῶντες, τὸ δὲ ὄντας ἐπιπύδα ἀφιέμεναι κα-
αὐτῆς λίθες πρῶτα ἐπιπύδα, καὶ τὸν ἐπι-
ἀμυνομένων θυμὸν ἐπὶ τὰ ἀψυχα ἐπιπύδα
κατὰ ἐπιπύδα, τοῖς τῶν πρῶτων ἐπιπύδα
ταῖς τῶν οἰκῶν ἀψυχοῖς ὑλαῖς τὴν ἐπιπύδα
μανίαν ἐπιπύδα, ἐπιπύδα τὸ ἐπιπύδα
αὐτὸς αὐτῶν ὄντος, τῶν ἐπιπύδα ἀπιπύδα
σαμένον. εἶτα ἡ δὲ ἐπιπύδα ἐπιπύδα τῶν ἐπιπύδα
δεις αὐτῆς φωνάς, τοτὲ μὲν ἀσεβῶν ἐπιπύδα
ἀπειλαῖς. τοτὲ ἡ βλασφημία ἐπιπύδα ἐπιπύδα
χόντων διατάξασιν ἀφιέμεναι. καὶ πρῶτα
αὐτῆς θάνατον ἐπιπύδα, καὶ τοῖς ἐπιπύδα
καὶ ψυχοφθόροις ἐπιπύδα, τῶν ἐπιπύδα
μένονας πρὸς αὐτῆς ψυχὰς ἐπιπύδα ἐπιπύδα
μονοῦ καὶ ἐπιπύδα τῶν ἐπιπύδα ἐπιπύδα
νεκροποιὸς θυλαῖς. πᾶναις τε ἐπιπύδα ἐπιπύδα
Φωνῆ ἐπιπύδα πᾶναις τῶν ἐπιπύδα κατὰ ἐπιπύδα
ἐπιπύδα ἐπιπύδα, αὐτῆς ἐπιπύδα ἐπιπύδα
μεγάλου βαλεῖς ἐπιπύδα, ὁ μέγας ἐπιπύδα
ἐπιπύδα ἐπιπύδα, καὶ τὴν ἐπιπύδα ἐπιπύδα
ἐπιπύδα, ἡν οἱ μέγιστοι τῆς ἐπιπύδα βασιλεῖς
ἐπιπύδα, διὰ τῆς πρὸς ἐπιπύδα ἐπιπύδα
καὶ ἐπιπύδα ἐπιπύδα, ἀπύδα ἐπιπύδα ἐπιπύδα
νεῖς. τὰ μὲν ἐπιπύδα καὶ ἐπιπύδα ἐπιπύδα
καὶ τὸ μὲν ἐπιπύδα καὶ ἐπιπύδα, ὡς μὴ ἐπιπύδα
τε ἐπιπύδα ἐπιπύδα τὰ ἐπιπύδα ἐπιπύδα ἐπιπύδα
οἰκεία, ἐπιπύδα ἐπιπύδα ἐπιπύδα ἐπιπύδα
ἐπιπύδα, ἀπύδα ἐπιπύδα καὶ ἐπιπύδα ἐπιπύδα
ἐπιπύδα, ἐπιπύδα ἐπιπύδα καὶ ἐπιπύδα ἐπιπύδα
τῶν ἐπιπύδα ἐπιπύδα τε καὶ ἐπιπύδα ἐπιπύδα
γεν. ὡς ἐπιπύδα ἐπιπύδα ἡ ἀλλοτὲ πύδα, τῶν ἐπιπύδα

ἀνωτάτω βασιλείας, ἧς λελόχασι παρ' ἀν-
 τετίμηες σωτηρημένους, νεκρῶν μὲν εἰδῶλων
 καθ' ἑπὶ πνευ προσώποις, παλιν δ' ἀθεσμα δαι-
 μόνων θέσμιμα, καὶ παλαιᾶς ἀπάτης πατρῶ-
 ὤθελάδ τε καλεγγελάων. ἕνα δὲ μόνον Θεὸν τὸν
 κἀνὸν ἀπάντων καὶ ἐαυτῶν ἐνεργέτην γνωρίζων.
 Χειρὸν τε τῆ Θεᾶ παῖδα παμβασιλεα τῶν
 ὅλων ὁμολογεῖν, Σατήρα τε αὐτὸν ἐν σήλαις
 ἀνατορευεῖν, ἀνεξαλείπτῳ μνήμη τὰ καθ' ὁρώ-
 ματα καὶ τὰς καὶ τῶν ἀσεβῶν ἀπένικας, μέση
 πῆ βασιλευσῆ τῆ Ἰππ γῆς πόλει βασι-
 λικοῖς χαρακῆρσι παρ' ἐγγράφοις. ὡς
 τε μόνον τῶν ἑξ αἰῶνος Ἰησοῦ Χειρὸν τὸν ἡμῶν B
 Σατήρα, καὶ πατρὸς αὐτῶν τῆ Ἰππ γῆς ἀνωτά-
 τω, ἔχουσα κοινὸν ἑξ ἀνθρώπων βασιλεία γε-
 νόμῳ ὁμολογεῖσθαι, ἀλλ' οἷα ἔ καθόλου Θεᾶ
 παῖδα γνήσιον καὶ ἀνοθεὸν παρ' ἐκκεῖσθαι, καὶ
 ἐκόςτως. πῆ γὰρ τῶν πῶποτε βασιλείων τοσῶ-
 τον δρετῆς ἠέ κἀθε, ὡς πάντων τῶν Ἰππ γῆς
 ἀνθρώπων ἀκούω καὶ γλώτῃαν ἐμπλήσαι τῆς
 ἀπὸ παρ' ἐγγραίας; τίς βασιλεὺς νόμους ἐ-
 σέει; ἄτω καὶ σὺ φρενας διαταξάμεν, C
 ἀπὸ πέρ' αὐτῶν γῆς καὶ εἰς ἄκρα τῆς ὅλης οἰκ-
 μένης, εἰς ἐπήκοον ἀπάσι ἀνθρώποις ἀναγι-
 νώσκου διαρκῶς ἐκράτουν; τίς ἀνημέρων
 ἰθὺν ἔθη Βαρεβαρα καὶ ἀνημέρα, τοῖς ἡμέροις
 ἀπὸ καὶ Φιλανθροπόλοις παρέλυσε νόμοις;
 τίς αἰῶσι ὅλοις ἑπὶ πάντων πολεμῆμεν, D
 τὴν ἑπὶ ἀνθρώπων δρετῆν ἐπεδείξατο, ὡς
 ἀνθεῖ ὀσημέρα καὶ νεάσειν δια πάντος τῆ
 βίης; τίς ἐθῆ τὸ μὴ δ' ἀκκαθὲν ἑξ αἰῶν, C
 ἐκὸν ὀγῶνια ποι τῆς γῆς λεληθός, ἀλλὰ καθ'
 ὅλης τῆς ὑφ' ἡλίω ἰδρύσατο; τίς ἐσεβείας ὀ-
 πλοῖς ἄτω ἐφ' ἑξάλο τῆς στρατιώτας, ὡς ἀ-
 δάμῳ τῆς Ἰουχῆς κραταιότερας, ἐν
 τοῖς παρ' ἐγγραίας ἀγῶσι διαφαίνε-
 δαμῆς βασιλείων εἰς τοσῶτον κρατεῖ, καὶ στρα-
 τῆ γῆ γῆ θάνατον, καὶ τρεῖς πῆ καὶ ἐχθρῶν
 ἰσπῆ καὶ πῆ ἀτόπον καὶ χῶρον καὶ πόλιν, Ἐλλά-
 δα τε καὶ Βαρεβαρον, βασιλικῶν οἰκῶν ἀπὸ
 πηροῖ καὶ θείων ναῶν ἀφιέρωσασιν, οἷα τὰ δε
 τὰ τὰ δ' ἑξ νεῶ περὶ μαλλῆ κοσμήματα τε καὶ
 καθ' ἑπὶ μαλλῆ ἀ καὶ ἀνὰ σεμνα μὲν ὡς ἀληθῶς καὶ
 μετὰ, ἐμπλήξῃς τε καὶ θαύματος ἀξια, C
 οἷα τῆ ἑξ σὺ ἡμῶν βασιλείας ἐναργῆ δεῖ-
 Quae ipsa quidem per se augusta profecto sunt ac magnifica, & stupore atque admiratione
 digna: Quippe quae Regni Servatoris nostri illustre specimen exhibeant. Siquidem nunc

atores honoris illius quem Dei beneficio
 acceperunt sibi conscii, jam in mortuo-
 rum simulacrorum faciem conspuant,
 & profanos demonum ritus concu-
 cent, ac vetustum errorem à majoribus
 traditum irrideant: unum verò ac so-
 lum Deum cum erga omnes tum in se-
 ipsos maxime beneficum agnoscant; &
 Christum Dei Filium universonum Re-
 gem esse profiteantur; cum Servato-
 rem in edictis suis praedicent; ejusque
 res praclare gestas & victorias de impiis
 partas, in media urbe quae omnium to-
 to orbe civitatum regina est, regalibus
 apicibus ad perpetuam posteritatis me-
 moriam perscribant. Adeo ut Serva-
 tor noster Jesus Christus, solus ex omni-
 bus qui ab omni aeo unquam exstite-
 runt, ab ipsis orbis terrarum summis
 Principibus non ut Rex vulgaris ex ho-
 minibus factus praedicetur, sed tanquam
 summi omnium Dei naturalis Filius, ac
 per se Deus adoretur: atque id jure me-
 rito. Quis enim ex omnibus qui un-
 quam fuerunt Regibus, ad tantum vir-
 tutis ac potentiae culmen euectus est, ut
 omnium mortalium aures atq; linguas
 appellatione sui nominis impletet?
 Quis ex Regibus leges adeo pias ac
 modestas constituit, utque ab ultimis
 oris ad extremos usque terrarum fines
 eunctis hominibus audientibus perpe-
 tuo legerentur, obtinuit? Quis fera-
 rum gentium immites & barbaros mo-
 res mitissimis atque humanissimis legi-
 bus abrogavit? Quis tot saeculorum
 spatio ab omnibus impugnatus, vim ac
 virtutem humanam majorem ostendit,
 adeo ut in dies efflorescat, omnisque
 subinde aeo adolescere videatur?
 Quis gentem quae ne audita quidem
 antehac cognita fuerat, non in ob-
 scuro aliquo terrae angulo, sed per om-
 nem qui sub caelo est terrarum am-
 bitum constituit? Quis milites suos
 pietatis armis ita munivit, ut in con-
 certationibus adversus hostes, quovis
 adamante firmiores animos ostende-
 rent? Quis unquam Rex usque adeo
 post obitum viribus valuit, exercitus
 duxit; tropaea adversus hostes erexit;
 omnia denique loca, regiones, urbes
 tum apud Graecos tum apud Barbaros,
 regalibus suis palatiis, & divinorum
 templorum fabricis consecratis imple-
 vit? Cujusmodi sunt haec templi hujus
 pulcherrima ornamenta atq; donaria.
 Quae ipsa quidem per se augusta profecto sunt ac magnifica, & stupore atque admiratione
 digna: Quippe quae Regni Servatoris nostri illustre specimen exhibeant. Siquidem nunc

Psal. 52.

quoq; ipse dixit & facta sunt; ipse mandavit & condita sunt. Quid enim obistere poterat nutui ac voluntati Verbi omnium Regis ac Principis ac per se Dei? Ad hoc verò ut accuratè considerari singula exponi q; possint, peculiare otium & propriam orationem desiderant. Sed & peculiari otio opus fuerit, ut explicemus quæ & quanta existit alacritas eorum qui in hoc opere laborant; quanti q; pretii ac ponderis illa sit apud ipsum quem celebramus Deum, qui animata omnium nostrum inspicit templa, & domum ex vivis firmatq; lapidibus structam perlustrat, super fundamento Apostolorum & Prophetarum probè ac firmiter stabilitam: cujus angularis lapis est ipse Jesus Christus, quem reprobarunt quidem non veteris illius quæ nunc esse desiit, verum etiam ejus quæ nunc cernitur multorum hominum fabricæ architecti, mali scilicet malorum opetum fabri. Sed pater & olim & in præsentia probatum, caput anguli hujus omnium nostrum communis Ecclesiæ constituit. Hoc igitur ex nobis ipsis constructum viventis Dei vivum templum (maximum illud ac verè Deo dignum sacrarium intelligo, cujus intima adyta à conspectu vulgi remota sunt, ac verè sancta & sancta sanctorum) quis cum introspexerit, efferre inquam audeat? Immo quis est qui in sacrum ejus conspectum penetrare oculis possit, nisi ille maximus omnium Pontifex, cui soli jus fasque est cujuslibet animæ ratione præditæ arcana scrutari. Ac fortasse id etiam unicuiquam alteri secundo à Christo loco concessum est; huic videlicet exercitus hujus ductori, quem primus ipse & maximus Pontifex, secundi post se loci sacerdotio in hoc sacrario decoratum, divini gregis vestri Pastorem, forte ac judicio Patris omnipotentis huic populo Præfectum, utpote cultorem atque interpretem suum, constituit: novum Aaronem, & Melchisedecem, imaginem Filii Dei: qui in perpetuum manet, & communibus omnium vestrum votis ab eo conservatur. Huic igitur uni post primum illum & maximum Pontificem, si non primas, at certè secundas partes obire liceat in inspicendis curandisque animarum vestrarum penetralibus: quippe qui tum multo usu & longo temporis spatio unumquemq; vestrum accuratè cognoverit, tum studio suo ac diligentia cunctos ad modestiam & pietatis doctrinam

Α ματα, ὅτι καὶ νῦν αὐτὸς εἶπε καὶ ἐψηφίσθη αὐτὸς ἐνετείλατο καὶ ἐκτίθησαν. τί γὰρ ἔμελλε τῷ πατριάρχῳ καὶ πανηγυριστῇ καὶ αὐτῷ Θεῷ λόγῳ ἐνησέσθαι τὰ νεομαθηχολῆς τε λόγων οἰκείας εἰς ἀκρίβειαν εἰσελάττειν τε καὶ ἐρμηνεύειν τὸ γὰρ εὐδαιμόνιον ἔστιν ὅσα καὶ οἷα τὰ τῆς τῆς πεπονηκότων αἰσθησίας κέκριται παρ' αὐτῷ τῷ Θεολογικῷ τὸν ἐμψυχον πάντων ἡμῶν καθορῶν ἡμῶν τὸν ἐκ ζώντων λίθων καὶ βεβηκότων οἰκῶν ἐπιτελεῖν, εὐκαίρως ἀσφαλῶς ἰδρυμῶν ὅτι τῶν μελῶν τῆς Ἀποστόλων καὶ Προφητῶν, ὅτι κερδωνομαί λῆθε αὐτῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ ἀπεικίμασαν μὲν ἔχ' οἰκίας παλαιὰς καὶ κτισθείσας ἐκείνης μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς εἰσεπιτελεῖται πολλῶν ἀνθρώπων οἰκοδομῆς, καὶ οὐκ ἀσπίδες δαχτυλίκοι, δοκιμάσας δὲ ὁ πατὴρ τότε καὶ νῦν, εἰς κεφαλῶν γωνίας τῆς κοινῆς ἡμῶν ἐκκλησίας ἰδρυσάτω. τῶν αἰώνων τὸν εἶς ὑμῶν αὐτῶν ἐπισκοπῶν ζῶντος Θεοῦ ζῶντα ναόν, τὸ μέγιστον καὶ αὐτῶν Θεῖ λόγῳ Θεοῦ ἑσπερὲς ἱερεῖον Φημι. ἔπειτα δὲ δοτάτω ἀδύτα, τοῖς πολλοῖς ἀδελφοῖς ὄντως ἁγία καὶ τῶν ἁγίων ἁγία. πᾶσι ἀδελφοῖς σασ εἰς πᾶν τολμήσεις; τίς ἢ καὶ εἰσελάττειν ἀσφάλῳ ἱερῶν εἰσελάττωτος, ὅτι μὴ ὁ μέγας τῆς ὅλων δεξιερῆς, ὁ μόνος πατριάρχης λογικῆς ψυχῆς τὰ δακτύλιον ἐκτελεῖται τάχα ἢ καὶ ἄλλῳ δαδουτέον ἢ τῶν ἐν ἡμῶν τῶν ἰσων ἐφικτόν, τῶν δὲ τῶν καθημῶν τῆς δευτέρας ἡραπίας ἡγεμον. ὁ πρῶτος ὁ πρῶτος καὶ μέγας δεξιερῆς, δευτεροῖς τῶν τῆς ἱερείων τιμησας, ποιμένας ὑμέτερας ἐν Θεῷ ποιμῆς, κλήρω καὶ κληρονοματῶς τὸν ὑμέτερον λαόν, ὡς ἀδελφῶν ἡραπδοτήν καὶ ὑποφῆτην αὐτὸς εἰατῶν καὶ ἑατῶν τὸν νέον Ἀβραῶν, ἢ Μελχισεδεκ, ἀφ' οὗ μοιωμένον τῶν Θεῶν, μένοντά τε καὶ αὐτῶν τρεῖς μένονεις τὸ δὴ ἰωκῆς, τὰς πάντων ἀπάντων ὑμῶν εὐχαῖς. τῶν δὲ αἰώνων μόνος μὲν τὸν πρῶτον καὶ μέγιστον δεξιερῆς μὴ τὰ πρῶτα, τὰ δευτερά γέννημα καὶ καὶ ἐπισκοπῆν τῆς ἐνδοτάτω τῶν ὑμῶν ψυχῶν Θεωρίας. πᾶσα μὲν καὶ ἡραπία ἑκάστον ἀκριβῶς εἰσηκούσι, ἀλλὰ τῶν αὐτῶν καὶ ἰσημελία, τὰς πάντας ὑμῶν ἐν κόσμῳ καὶ λόγῳ τῶν κατ' ἐπίσταται

διατεθειμένω δωματῷ τε ὄνημαλλον ἀπάν-
των, ἃν αὐτὸς σὺν θεῖα δυνάμει καθήρῃσα-
το, τῶν τοῖς ἔργοις ἐφαιμίλλως ἀποδέναι
τῶν λόγων, ὁ μὲν οὖν πρῶτος καὶ μέγας ἡ-
μῶν δεχόμενος, ὅσα βλέπει τὸν πατέρα
ποιῶντα, ταῦτα (Φυσὴν) ὁμοίως καὶ ὁ ἴσος
ποιεῖ ὁ δὲ καὶ αὐτὸς ὡς ἂν ἐπὶ διδάσκαλον
τοῦ πρῶτου καθαροῦ νοῦς ὁμοίωσιν ἀφορῶν,
ὅσα βλέπει ποιῶντα, ὡς ἂν δεχόμενος
ἡμῶν καὶ ἀδελφῶν, τῶν τὰς εἰκό-
νας ὡς ἐν μαλίστα δωματῶν, εἰς τὸ ὁμοίωσιν
δημιουργῶν ἀπειργασάτο, ἔδεν ἐκείνῳ κα-
ταπῶν τῷ Βεσσελελλῶν αὐτὸς ὁ Θεὸς πνεύμα-
τος ἐμπλήσας θεφίας καὶ σωσέσεως καὶ τῶν
ἀρετῶν καὶ ἐπισημονικῆς γνώσεως, τῶν
ἀρετῶν τύπων, διὰ συμβολῶν ναῖ κα-
ταπῶν, δημιουργῶν ἀνακέκληται ταῦτα δ' οὖν
καὶ ὁ δεχόμενος ὅλον τὸν λόγον τὴν θεφίαν τὸ
φῶς ὅτι αὐτὸς αὐτῷ ἀγαλαμοφορῶν ψυ-
χῶν, ἔδεν εἰπεῖν οἷα σὺ μεγαλοφροσύνῃ,
πᾶσι τε καὶ ἀπλήσῳ διανοίας χειρὶ, καὶ σὺ
οἷα πάντων ἡμῶν φιλομῖα, τῶν εἰσοφορῶν
μεγαλοψυχία, τῆς αὐτῆς ἀπὸ ἀρεθῆσεως
καὶ μηδένα πρόπον ἀπολειφθῆναι φιλονομί-
ατος μεγαλοφροσύνων, τὸν μεγαλοφρο-
σύνων Θεὸν τῶν ἡμῶν νεῶν, τῶν τῶν κρείττο-
νων ἀδελφῶν ἡμῶν ὡς ἂν ὁρῶμενον μὴ ὁρῶμε-
να, τῶν φύσιν ἐμφερῆ σωσέσεως, ἡμῶν
μὲν τῶνδε, ὅτι καὶ ἄξιον εἰπεῖν, πρῶτον ἀπάν-
των, πάσης ἐκαθαρεῖς ἕλης ἐχθρῶν ἐπιβ-
λαῖς κατακεχωσμένον ἐπαιδῶν, ἔδεν τῶν
τῶν αἰτῶν ἀρεθῆσεως κακία. ἔδεν ἐφ'
ἕτερον ἐλθόντα, μυελῶν ἄλλων ἐμπορευμέ-
νων τῇ πόλει, ῥασῶν ἕνα δὲ τῶν πόνε, καὶ
παραμάτων ἀπὸ ἀλάχθαι, ὁ δὲ πρῶτον
αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἔργον ἐγείρας. εἶτα δὲ τὸν
σύμπαντα λαὸν ἀρεθῆσεως ῥῶσας, καὶ
μῖαν δὲ ἀπάντων μεγάλῃν χεῖρα σωμαγα-
γῶν, πρῶτον ἀθλον ἡγωνίζετο. αὐτὴν δὲ μά-
λιστα τὴν ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν πεπολιορημένην,
αὐτὴν τὴν ἀρεθῆσεως, καὶ τῶν αὐτῶν
ἡμῶν καὶ ἀπὸ ἡμῶν διωγμῶν ὑπομείνας,
τὴν μητρὸς δίκην τῶν τέκνων ἐρημαθεῖσαν
ἐκκλησίαν, σωμαπολαῦσαι δεῖν οἴομαι
τῆς τῶν παναγῆς μεγαλοδωρεῖας ἐπειδὴ
ἔδεν τῶν παίδων αὐτῆς ὁ μέγας ποιμὴν, τῶν
ἄλλων καὶ τῶν λύκων καὶ πάντων ἀπηνῆς καὶ

A informaverit : & qui præ ceteris omni-
bus earum rerum quas divina virtute
perfecit, rationes reddere valet magni-
tudini operum respondententes. Ac pri-
mus quidem ille & maximus Pontifex
noster, quæcumque Patrem facientem
videt, eadem inquit, simili modo facit
& Filius. Hic verò tanquam in magistrū
puros mentis oculos defixos habens,
quæcumque ab eo fieri videt, instar ex-
emplaris sibi proponens, eorum imagi-
nes quoad e jus fieri potest, ad similitu-
dinem expressas effinxit. Nihilo planè
inferior Beselece illo, quem Deus ipse
spiritu sapientiæ & intelligentiæ omni-
que ingeniosæ ac soletis peritiæ cū
implevisset, celestium templi imagi-
num per adumbratas quasdam figuras
fabrum atque artificem elegit. Ad eun-
dem igitur modum hic noster totum
Christum, qui Verbum, Sapientia & Lux
est, in sua ipsius mente tamquam imagi-
nem gestans: dici non potest quanta cū
animi magnitudine; quàm opulenta &
prodiga mentis manu; quæ etiam om-
nium vestrum liberalitate, qui vestrâ
in conferendis sumptibus magnificenti-
â quasi cum illo certantes, ne ejus consi-
lio inferiores ulla ex parte videremini
ambitiosius contendistis: hoc magnifi-
cum Dei altissimi templum quod sub
aspectum cadit, ad exemplum præstan-
tioris illius templi quod cerni oculis
non potest, quàm fieri potuit similli-
mum fabricaverit. Et hunc quidem lo-
cum (de hoc enim ante omnia dicen-
dum videtur) quem omnium sordium
ac purgamentorum congerie inimici
fraudulenter adobruerant, minimè
negligendum ratus: neque eorum qui
ejus rei auctores fuerant, improbitati
cedere sustinens: cūm quæsito alio
loco, cujusmodi plurima huic civitati
superfunt, laboris compendium facere,
seque multis negotiis liberare posset; ta-
mè primus ipse ad opus sese accingens:
deinde totius populi animis incredibili
alacritate confirmatis, atque ex omni-
bus una ingenti manu conflata, primum
hoc certamen subiit; æquissimum scili-
cetratus, ut hæc ipsa potissimum Eccle-
sia quæ ab hostibus expugnata fuerat;
quæ prior gravissimos labores nostrâ
causâ sustinuerat: quæ eandem nobis-
cum persecutionem, immo ante nos
pertulerat: quæ velut mater propriis fi-
liis erat orbata, Dei Opt. Max. munifi-
centia nobiscum frueretur. Nam quon-
iam magnus ille Pastor, feris ac lupis,
Bbb

& omni agrestium atque immanium A
 bestiarum genere depulso, ipsisque leo-
 num maxillis, ut divina loquuntur ora-
 cula, contritis, filios ipsius rursus in
 unum congregare dignatus fuerat, jure
 merito ipsam gregis caulam instauravit,
 ut ignominia afficeret inimicum & ul-
 torem, utque impiorum adversus
 Deum praelantium nefarios ausus illu-
 stri argumento convinceret. Itaque il-
 li Deo invisī, nunc amplius non sunt,
 quando ne tum quidem erant. Et post-
 eaquam modico temporis spatio tur-
 bas excitarunt ipsiq; turbis agitati sunt;
 pœnas deinde gravissimas divinæ Justi-
 tiæ perfolventes, semetipsos cum ami-
 cis & omni familia funditus everterunt.
 Adeo ut prædictiones illæ sacris olim
 tabulis inscriptæ, nunc verissimæ esse
 factis ipsis comprobentur: in quibus
 cum alia divinus sermo verè pronuntiat,
 tum hæc de iisdem disertè profatur:
 P^{sal.} 36. Gladium evaginaverunt peccatores;
 P^{sal.} 9. intenderunt arcum suum, ut percu-
 tiant mendicū & pauperem, & oc-
 cidant rectos corde. Gladius eorum
 P^{sal.} 17. intret in corda ipsorum, & arcus eo-
 rum confringantur. Et iterum: Perit
 memoria ipsorum cum fonitu. Et no-
 men eorum delevisti in sæculum & in
 P^{sal.} 72. sæculum sæculi. Quoniam cum in mal-
 lis essent clamaverunt; nec fuit qui ser-
 varet: ad Dominum, nec exaudivit
 eos. Verum ipsi quidem obligati sunt
 & ceciderunt: nos autem surreximus
 & erecti sumus. Illud quoque quod
 prædictum fuerat his verbis: Domine
 in civitate tua imaginem eorum ad ni-
 hilum rediges, verissimum esse omnes
 oculis nostris perspeximus. Et hi qui-
 dem Deo bellum inferre more gigan-
 tum ausi, huiusmodi vitæ exitum for-
 titi sunt. Illa verò vacua ac deserta &
 opinione omnium deplorata, suæ pro-
 pter Deum tolerantia hunc quem cer-
 nimus finem consecuta est. Adeo ut
 Esaias Propheta hæc illi pronuntiare vi-
 deatur: Latere solitudo siticulosa: ex-
 ultet solitudo & floreat ut lilium: &
 E^{sa.} 35. florebunt & exultabunt loca deserta.
 Roboramini manus languentes, & ge-
 nuâ dissoluta: Consolamini vos pusilla-
 nimis, confortamini, ne timeatis. Ec-
 ce Deus noster iudicium reddit ac red-
 det: ipse veniet & servabit nos. Quon-
 iam, inquit, erupit aqua in solitudi-
 ne, & vallis in terra siticulosa: & arida
 mutabitur in paludes, & fons aquæ in
 terram siticulosam. Et hæc quidem

ἀγριον γένος ἀποθήσασ, καὶ τὰς μὲν ἀγ-
 ριῶν ἢ φησὶ τὰ θεῖα λόγια σωτηριῶν
 Ἰπταυτὸν αὐτὸς σιωλεθῆν ἡξίωσε, δὲ τὰ
 τατα καὶ τὸ ποίμνης τῶ μάνδρου αἰσίη, ἔτα
 ταχῶμα ἐχθρὸν καὶ ἐνδικητῆν, καὶ ὡς αὐ ἐπι-
 χον ταῖς θεομαχίαις τῶ ἀσεβῶν παρρη-
 γοιτόλμας, καὶ νῦν οἱ μὲν σὺ εἰσὶν αἰθε-
 σεῖς, ὅπ μὴ δὲ ἦσαν εἰς βραχὺ δὲ ταυτοῦ
 τες καὶ ταραχθῆνες, εἰθ ὑποχθῆνες πικρο-
 ἔμεμπλῶ τῆ δικῆ, ἑαυτὰς καὶ φίλους καὶ ὡ-
 κες, ἀρδῶ ἀνασάτες κατέστησαν ἐς τὰ
 B πάλαι σήλαις ἰσραεὶς καταγεραφείσας περὶ
 ῥήσεις, ἔργοις πιστὰς ὁμολογείσας, δὲ τὰ
 ἀλλὰ ὁ θεὸς ἐπαληθεύει λόγος, ἀτάκ-
 τὰ δὲ παρὶ αὐτῶν ἀποφανόμενος, ῥομφα-
 ἑσπασάντο οἱ ἀμαρτωλοὶ ἐνέτεταν τῶ
 τῶν, ἔκαβαλεῖν πῶχον καὶ πέντα, τῶ
 σφάζονται ἐνθεῖ τῆ καρδίᾳ ἡ ῥομφα-
 αὐτῶν εἰσελθοὶ εἰς καρδίαν αὐτῶν, καὶ ταυ-
 αὐτῶν σωτηρεῖσιν. καὶ πάλιν ἀπαύειτο
 μνημόσμων αὐτῶν μετ' ἡχ. καὶ τὸ σωμα-
 αὐτῶν δὲ ἡλεψας εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ εἰς τὸ
 C αἰῶνα τῶ αἰῶν ὅπ δὴ καὶ ἐν καιοῖς ἡμε-
 νοι, ἐκέρραξαν καὶ σὺκ ἦν ὁ σῶζων. παρὶ
 εἰον καὶ σὺκ εἰσηκῆσεν αὐτῶν. ἀλλ' οἱ ῥομφα-
 ποδιῶσαν καὶ ἔπεσον. ἡμεῖς δὲ ἀνέστημεν
 νωρθώθημεν. καὶ τόγος ἐν τέτοις παρρησι-
 νῆν, Κύριε ἐν τῆ πόλει σὲ τὴν εἰκόνα ἀπὸ
 δὲ ἐδένωσεις, ἀληθῆς ὑπὸ ὀφθαλμοῖς πο-
 τῶν ἀναπέφανται. ἀλλ' οἱ μὲν γινάσκοντες
 πον θεομαχίαν ἐνεσηάμενοι, τοιαύτως
 λήχασι τῶ τῆ βίβος καταστροφῆν τῆς δὲ
 με καὶ παρ' ἀνθρώποις ἀπεγνωσμένους, τῶ
 αὐτὰ οἶα τὰ ὀρώμενα τῆς καὶ Θεοῦ ὑπὸ
 D νῆς τὰ τέλη, ὡς ἀναφωνεῖν αὐτῆ τὴν περὶ
 τείαν Ἡσαίᾳ ταυτὰ ἐν φερανθῆν ἐρημῶ
 ψόσα. ἀγαλλιάσω ἐρημῶ καὶ ἀνδραγα-
 κρίνον. καὶ ἔξανθήσει καὶ ἀγαλλιάσεται τῶ
 μα. ἰχρύσατε χεῖρες ἀνεμῆνας, καὶ γὰρ
 ἄσφαλες ἐρημῶ. ἄσφαλέσαστε ὄντοσφ
 τῆ διανοία ἰχρύσατε, μὴ φοβεῖσθε. ἰδοὺ ἰδοὺ
 ἡμῶν κείσιν ἀνταποδίδωσι καὶ ἀνταπο-
 σει. αὐτὸς ἡξεί καὶ σώσει ἡμᾶς ὅτι φησὶ
 ῥάγῃ ἐν τῆ ἐρημῶ ὕδωρ, καὶ φάραγξ ἐν
 δὲ ἄρση. καὶ ἡ ἀνδρῶ ἔσαι εἰς ἐλπ. καὶ εἰ
 τὴν δὲ ἄρσαν γῆν πηγὴ ὕδατος ἔσαι. καὶ
 τὰ δὲ μὲν λόγους πάλαι περὶ ἀποδοῦσιν

Psal. 3.

Psal. 36.

Psal. 9.

Psal. 17.

Psal. 72.

Esa. 35.

ελπίς ἰσραῖς κατὰ βέλῃ τὰ γε μὴν ἔργα ἔ-
 κεί ἀνοαῖς, ἀλλ' ἔργοις ἡμῶν ᾧ δ' ἐδόξα.
 ἢ ἔρημ' ἢ δ' εἰ, ἢ ἀνδροθ' ἢ χηρα καὶ ἀπέ-
 σατ' ἢς ὡς ἐν δρυμὰ ξύλων ἀξίαις ἔξεκο-
 λυαν τὰς πύλας ἐπιβαντὸ, ἐν πέλυκι καὶ λα-
 ξέσθησιν σιωπείσαντες αὐτήν. ἢς καὶ τὰς
 βίβλους διαφθείρατες, ἐνεπύρισαν ἐν πυρὶ
 τὸ ἀγαθήρον τῆ Θεᾶ. εἰς τὴν γῆν ἐβέβηλω-
 σαν τὸ σκῆνωμα τῆ ὀνόματι αὐτῆν ἐπεύ-
 γισαν πάντες οἱ ᾧ δ' ἀπορροδοῦν τὴν ὁδὸν,
 ἀσκαθελόντες αὐτῆς τὰς φραγμὰς. ἢν ἐλυ-
 μη αὐτὸς ἐν δρυμῶ, καὶ μονίος ἀγρι' καλε-
 νειπίσας. Χεῖρ' ἔδωκεν ᾧ δ' ἐξωκὴν ὅτε
 θέλει αὐτὸς, γέγονεν ὡς κείνον. ἐπεὶ καὶ τότε
 αὐτὸ νεύματι, ὡς ἀν' ἀσκαθόμενα πατρὸς
 ἐπαυδέειο, ὃν γὰρ ἀγαπᾷ Κύρι' παιδεύει,
 ματηγοῖ δὲ πάντα ἢ ὃν ᾧ δ' ἐδέχεται. μέ-
 γη δ' ἦτα καὶ τὸ δέον ἐπιστραφέστα, αὐδῆς
 αὐθιγὸν ἔξ' ὑπαρχῆς ἀγαλλίαν ἀσκαθίειαι.
 ἔξωκὴν τε ὡς κείνον, καὶ τῆς ἐντέρας εὐωδίας
 εἰς πάντας δόξα πνεῦ ἀνθρώπων. ὅπ' φησὶν ἐρ-
 ράγη ἐν τῇ ἐρήμῳ ὕδατος, τὸ νᾶμα τῆς θεᾶς
 τῆ σατηρίας λεγέσθαι παλιγενεσίας καὶ νῦν
 γέγονεν ἢ ᾧ δ' μικρὸν ἔρημ' ἢ, εἰς ἐλπ. καὶ
 εἰς τὴν διψώσαν γῆν ἐβέβησε πηγὴ ὕδατος.
 αὐτ' ἰχθυῶν τε ὡς ἀληθῶς χεῖρες αἰτο-
 πῶν ἀνεμέναι καὶ τῆς τῶν χειρῶν ἰχθυῶ
 ἔργα, τὰ δὲ τὰ μεγάλα καὶ ἐναργῆ δειμά-
 τ' ἀλλὰ καὶ τὰ πάλαι σεσατραμμένα καὶ πα-
 ρεμένα γόνατα, τὰς οἰκείας δόξα λαβόντα
 βάτας, τὴν ὁδὸν τῆς θεογνωσίας ἐνδυπορέν-
 τα βαδίζει, ἐπὶ τὴν οἰκείαν ποιμνὴν τῆ πα-
 ναγὰς ποιμέν' ἀσκαθόντα. εἰ δὲ καὶ ταῖς
 τῶν τυράννων ἀπειλαῖς τὰς ψυχὰς πνέσας
 ἐν ἀρχισαν, ἔ δὲ τὰς τῆς ὁσῶθ' ἀθε-
 ραπείτες παρεσθ' λόγ' εὐ μάλα δὲ καὶ
 ἀντὶς ἰώμ' ἢ, εἰς τὴν τῆ θεᾶς ᾧ δ' ἀκλῆσιν
 παρεσθ' λέγων. ᾧ δ' ἀκαλέσατε οἱ ὀλιγό-
 ψυχοι τῆ διανοία, ἰχθυσατε, μὴ φοβείσθε.
 τῶν δ' εἰν δόξα λαβόντα τὴν δια Θεὸν γρο-
 μένῃ ἔρημον, τῆ λόγ' ἀσκαθονοῦσ' ἐπα-
 κέσας ὁξεία διανοίας ἀκοῆ' ἔσθ' ὁ νέ' ἢ
 μὴ καὶ καλὸς Ζορροάβελ, μὴ τὴν πικρὰν
 ἐκείνην αἰχμαλωσίαν καὶ τὸ βδέλυγμα τῆς
 ἔρημώσεως. ἔ παρὶ τὸ πῶμα νεκρὸν,
 πρᾶπτα πάντων ᾧ δ' ἀκλῆσιν καὶ λιταῖς,
 ἰσσαν τὸν πατέρα μὴ τῆς κοίτης ὑμῶν ἀπάν-

A olim verbis tenus prædicta, sacris Volu-
 minibus inserta sunt. Nunc autem res
 ipsæ non simplici auditione, sed factis
 ipsis nobis exhibentur. Quippe hæc foli-
 tudo siticulosa; hæc vidua omnique
 præfidio destituta, cujus januas quasi in
 silva lignorum, securibus exciderunt in
 idipsum, in securi & ascia confringen-
 tes eam: cujus libros corrumpentes in-
 cenderunt igne Sanctuarium Dei: in
 terra profanaverunt tabernaculum no-
 minis ejus: quam vindemiarunt omnes
 transeuntes per viam, destructis prius
 ejus sepibus; quam vastavit aper de fil-
 va, & singularis ferus depastus est, nunc
 postquam Christo visum est, per admi-
 rabilem ejus potentiam instar lilii efflo-
 rescit. Nam & tunc ejusdem nutu ac vo-
 luntate, tanquam parentis cujusdam fi-
 liorum curam gerentis, castigabatur.
 Quem enim diligit Dominus castigat, *Hebr. 12.*
 verberatque omnem filium quem reci-
 pit. Postquam verò moderate & quan-
 tum oportuit castigata est, rursus exul-
 tate cælitus præcipitur, & tanquam li-
 lium efflorescit, cum atōsque mortales
 divini odoris suavitate perfundit.
 Quoniam, inquit, erupit aqua in solitu-
 dine; fons videlicet quo divinitus in fa-
 lutari lavacro regenerati sumus. Et quæ
 paulò ante vasta solitudo erat, nunc mu-
 tata est in paludes; & in terram siticulosa-
 m scaturivit fons aquæ vivæ. Robora-
 tas sunt profectò manus quæ prius erant
 languidæ; & hæc quæ cernitis opera,
 roboris manuum magna & perspicua
 argumenta sunt. Quin & genua illa quæ
 jam dudum debilitata erant ac dissolu-
 ta, nunc recuperatâ gressuum firmitate,
 rectam divinæ cognitionis semitam
 ingrediuntur, & ad proprium optimi
 Pastoris gregem properant. Quod si qui
 fortè tyrannorum minis perterriti,
 animis obtorpuerunt, nè hos quidem
 salutaris Dei sermo curationis expec-
 tes relinquit: sed benignè eos remediis
 fovens, ad percipiendam Dei consolati-
 onem excitat his verbis: Consolami-
 ni vos pusillanimes: confortamini, no-
 lite timere. Cum igitur novus hic no-
 ster & egregius Zorobabel, solertissimo
 mentis ac umine intellexisset fore, ut il-
 la quæ propter Deum deserta fuerat, su-
 prædictis bonis brevi frueretur, quem-
 admodum divinus sermo prædixerat:
 post acerbam illam captivitatem, &
 post abominationem desolationis, ca-
 daver hoc minimè neglexit. Sed cum
 ante omnia Deum Patrem precibus
 Bbb ij

Esai. 73.

Hebr. 12.

Esai. 35.

ac supplicationibus placasset, conspirantibus omnium vestrum votis atque sententiis; cumque eum qui solus mortuos ad vitam revocat, auxiliatorem sibi atque adiutorem adscivisset, Ecclesiam hanc prolapsam excitavit, cum illam prius omni labe purgasset, & medicamentis salubribus curavisset. Jam vero eam veste circumdedit, non illa veteri, sed quam rursus ex divinis oraculis didicerat, in quibus disertè prædictum est: Et erit posterior gloria domus hujus longè supra priorè. Itaque multò ampliore loco metatus, exteriorè quidem ambitum muro undique communivit, qui totius operis tutissimum esset propugnaculum. Magnum deinde atque excelsum vestibulum ad ipsos Solis orientis radios extendit; iis qui à sacro loci ambitu longius remoti sunt, conspectum quendam eorum, quæ intus reconduntur, abundè exhibens, & oculos eorum qui à fide nostra alieni sunt, ad conspiciendâ limina quodammodo invitans; ne quisquam fortè prætercurrat, qui non compungatur animo, tum ex memoria præteritæ solitudinis, tum ex stupendo præsentis operis miraculo. Hoc enim modo compunctos, attrahi & ad ingrediendum allici posse aspectu ipso speravit. Ceterum ubi portas ingressus sis, non statim impuris & illotis pedibus in Sacrarium introire permisit. Sed inter templum ac vestibulum maximo intervallo relicto, hoc spatium in quadrati speciem circumseptum quatuor obliquis porticibus circumquaque exornavit, quæ columnis undique attolluntur. Intercolumnia porro ipsa septis è ligno reticulatis, in mediocrem & congruam altitudinem elatis circumclusit. Medium autem spatium apertum & patens reliquit, ut & cæli aspectum præberet, & aërem splendidum Solisque radiis collustratum præstaret. Hic sacrarum expiationum signa posuit; fontes scilicet ex adventu Ecclesiæ structos, qui interiori sacrarium ingressuris copiosos latices ad abluendum ministrarent. Atque hoc primum intrantium diverforium est; cunctis quidem ornatum ac nitorem concilians; iis vero qui institutione adhuc opus habent, congruentem præbens mansionem. Jam vero hoc spectaculum prætervectus, pluribus aliis interioribus vestibulis aditus ad templum patentes effecit; rursus ad ipsos Solis

A των ὁμοφροσύνης καὶ ἀσπασμῶν, τῶν
 νον νεκρῶν ζωοποιῶν σύμμαχοι, ἀσπασμῶν
 συνεργῶν, τὴν πεσοῦσαν ἐξήγειρε, περὶ αὐτῆς
 θάρας καὶ περὶ ἀποκαταστάσεως τῶν κακῶν κεν-
 λῶν ἐτὶ τῶν δεξοχαιῶν παλαιῶν αὐτῆς ἀποκα-
 θεκεν, ἀλλ' ὅποιαν αὐτῆς ὡς τῆς ἀποκατα-
 θεσεως μὴ δεξοχαιῶν, σαφῶς ὡς ἐλάττωμα
 καὶ ἑσφαλὴ δόξα τῶν οἴκων τέτραν ἔραται,
 τὴν ἀποκαταστήσει. ταῦτα δ' ὅντιν περὶ
 τὸν χώρον ἀπαύσια ἀποκαταστήσει, τὸν μὲν ἐξ
 B ὠχρῆτο ἀποκαταστήσει τῶν πάντων ἀποκατα-
 στασῶν, ὡς ἀν' ἀσφαλῆσα τὸν εἶναι τῶν
 καὶ ἀποκαταστήσει τὴν μέγα καὶ εἰς ὅσον ἐπερ-
 νον ἀπὸ αὐτῶν ἀνίστασθαι ἡλίας ἀπὸ τῶν
 περὶ αὐτῶν ἀνίστασθαι ἡλίας ἀπὸ τῶν
 ἱερῶν ἐσώσει, τῆς τῶν ἐνδον παρέχει ἀποκα-
 θεσεως. μονοκακῆ καὶ τῶν ἀλλοτριῶν τῆς πείρας
 ἀπὸ τῶν πρώτων εἰσοδῶν ἀπὸ τῶν πρώτων
 ψαίς, ὡς ἀν' ἀποκαταστήσει τῆς ὅτι μὴ τῶν
 χλῶν κατανυγῆς ἀποκαταστήσει τῆς τῶν
 ἐρημίας, καὶ τῆς νεῦ ἀποκαταστήσει τῶν
 C γίας. ὑφ' ἧς τὰ χα καὶ ἐλκευθῆσα κατανυ-
 γῆσα, καὶ πρὸς αὐτῆς τῆς ὄψεως ἀπὸ τῶν
 ἑσθον προσηλαπήσει καὶ ἡλπισεν. εἰς αὐτῶν
 ρελθόντι πυλῶν, ὅση ἐνδον ἐφῆκεν ἀναγκα-
 ἀνίτοις ποσίων ἐνδον ἐπὶ αὐτῶν ἀγίων δια-
 ἑσθον ὅτι πλείστον ὅσον τὸ μέγα καὶ τῶν νεῦ
 πρώτων εἰσοδῶν, τέτραν μὲν πρὸς ἐργα-
 σίαις καλεῖσθαι σοαῖς. εἰς τέτραν
 ἡνία ἀποκαταστήσει τὸν τόπον, κίον πα-
 ἑσθον ἐπὶ αὐτῶν ἀνίστασθαι ὡς τὰ μέσα δια-
 μασι τοῖς ἀπὸ ξύλων δικτυῶσις ἐς τὸ συμ-
 πρὸν ἡκαστὴ μῆκος ἀποκαταστήσει, μέσον αὐτῶν
 D ἡφῆσει εἰς τῶν τῶν ἐργῶν κατὸν, λαμπρῶν
 καὶ ταῖς τῶν φωτῶν ἀκτίσιν ἀνεμείνον ἀέρας
 ῥέχον. ἱερῶν δ' ἐνταῦθα καθαρῶν ἐπὶ
 σύμβολα. κρήνας ἀνίστασθαι πρὸς αὐτῶν
 σκιδάζον τῶν νεῦ, πολλὰ τῶν χεῖρῶν ἀποκα-
 ματῶν, τοῖς ἀποκαταστήσει ἱερῶν ἐπὶ τῶν
 πρὸς αὐτῶν τῶν ἀποκαταστήσει παρῶν ἀποκα-
 πρώτη μὲν εἰσοδῶν αὐτῆς διαπείρα, καὶ
 ὁμῶς καὶ ἀγλαίαν τῶν παντῶν, τοῖς τῶν
 τῶν εἰσαγωγῶν ἐπὶ δεομένοις, κατὰ τῶν
 τῶν μόνῳ παρῶν ἀποκαταστήσει. ἀλλὰ γὰρ καὶ τῶν
 τῶν πρώτων ἱερῶν ἀποκαταστήσει, πρὸς
 ἐπὶ μάλλον τοῖς ἐνδοτάτω προσηλαπήσει
 ἐπὶ τὸν νεῦ παρῶν ἀναπεπαιμαῖνας ἐπὶ

ὑπὸ μὲν ταῖς ἡλίαις βολαῖς αὐτῆς τρεῖς πύλας
 ἐφ' ἑκάστην καθεύδον πλῆθὸν ὧν τὸ πολὺ τὰς παρ'
 ἑκάτερα μεγέθει τε ἑπτάπλατοι πλεονεχίῃ τῆ
 μέσῃ χαλκῶν ἀμφοτέρωθεν ἀναλύφουσι δια-
 σπασθέντες αὐτὴν φαιδρῶν ὡς ἀν βασιλίδι,
 ταυτη τὸς δροσφόρας ὑπερέβουξε. τὸν αὐτὸν ὃ
 τρέπον καὶ ταῖς παρ' ἑκάτερα ἔκ παντὸς νεώ-
 σοαῖς, τὸν τῶν περὶ τὴν ἀσπίδα διατάξας,
 αὐθιχὸν ἐπὶ ταύταις ἀλλῶ πλείονι φωτὶ δια-
 φόρας τὰς ἐπὶ τὸν οἶκον εἰσβολὰς ἐπινοοῖ, ταῖς
 ἀπὸ ξύλων λεπτεργίαις καὶ τὸν περὶ αὐτὰς κόσ-
 μον καὶ ἀποικίλλων. τὸν ὃ βασιλεῖον οἶκον
 πλεονεχίῃ ἤδη καὶ δαφνίσιν ταῖς ὑλαῖς
 ἄλλοις, ἀφθόνοι φιλομῖα τῶν ἀναλωμά-
 των χρωμάτων. ἔνθα μοι δοκῶ περὶ τὸν εἶνα ἔ-
 δομημάς μὴ καὶ τε καὶ πλάτη καὶ ἀγράφειν.
 τὰ φαιδρα ταυτα καλλῆ, καὶ τὰ λόγῃ κρείτ-
 τῆνα μεγέθει. τῶν τε τῶν ἔργων ἄποσι βεσαν
 ὅλην τὴν λόγῳ διεξιόντι. ὕψη τε τὰ ἔρανομή-
 κη καὶ τὰς τῶν ὑπεκείμενας πολυτελείας ἔ-
 λεύσαν Κέδρος. ὧν εἰδὲ τὸ θεῖον λόγιον τῶν
 μῆλων ἀπεσιώπησεν. ἐν φρονήσῃσι φά-
 σκου τὰ ξύλα τῆς Κυρίας, καὶ αἱ Κέδροι τῆς Λι-
 βανῆς ἀεὶ ἐφύτθισε. ἡ με δὲ νῦν τῆς πανσό-
 φης καὶ ἀνχιτεκτονικῆς διατάξεως, ἑ τὴν καλ-
 λῆς τῆς ἐκάστης μέρας ὑπεβόλης ἀκριβολο-
 γησὶ τὴν ὑφήγησιν, ὅτε τὸ ὄλεως τῶν διὰ τῶν
 ὧν ἀποκλείει μᾶθησιν ἢ μαρτυρία. ἀλλὰ γὰρ
 ὡς καὶ τὸν νεῶν ἐπιτελέσας, ἔρονοις τε τοῖς ἀ-
 νοιωτῶν εἰς τὴν τῶν περὶ τῶν τιμῶν, καὶ περὶ
 σὴν βάρους ἐν τάξει τοῖς κατ' ὅλην κατὰ
 τὸ πρῶτον κοσμήσας. ἐφ' ἅπασί τε τὸ τῶν
 ἀγίων ἀγῶν θυπασήριον ἐν μέσῳ θεῖς, αὐτῆς
 καὶ τὰς ὡς ἀν εἶη τοῖς πολλοῖς ἀβάτα, τοῖς
 ἀπὸ ξύλων περὶ τῆς δικτύοις, εἰς ἀκρῶν ἐν-
 τέχνῃ λεπτεργίας ὀψησικῆς, ὡς θαυμά-
 σιον τοῖς ὀφθαλμοῖς παρέχειν τὴν θέαν. ἀλλ' εἰδὲ
 τὸ δάφος ἀεὶ εἰς ἀμελές ἐκείτο ἀνω, καὶ τό-
 δε γὰρ λίθη μαρμαρῶν εὐ μάλα κόσμῳ παν-
 ῆλαμπρωῶς, ἤδη λοιπὸν καὶ ἐπὶ τὰ ὀκτὸς
 τῶν νεῶν μετῆι. ὀξείδρας καὶ οἴκῃς τὰς παρ' ἑ-
 κάτερα μεγίστας ἐπισκοπάζων ἐντέχνῳς, ἐπὶ
 ταυτων εἰς πλῆθὸν τῶν βασιλείῳ σινεζυ-
 μένας, καὶ ταῖς ἐπὶ τὸν μέγαν οἶκον εἰσβο-
 λαῖς ἠνωμένους. ἃ καὶ αὐτὰ τοῖς ἐπι κα-
 τὰ τῶν καὶ περὶ τῶν τῶν δια-

A orientis radios tribus ordine januis in
 uno eodemq; latere constructis. Qua-
 rum mediam duabus aliis utrimque po-
 sitis & altitudine & latitudine pluri-
 mum præstare voluit, eandemque æ-
 reis tabulis ferro vinctis, & sculpturis
 variis præcipuè decoravit; ei tanquam
 Reginae satellites alias adjungens. Ad
 eundem modum cum porticibus ad u-
 trumque templi latus fabricatis parem
 vestibulorum numerum disposuisset,
 diversos aditus quibus copiosum lumen
 supernè in ædem infunderetur, supra
 ipsas porticus excogitavit, easque fe-
 nestras variis è ligno sculpturis minutif-
 simi operis ornavit. Iplam verò ædem
 regiam opulentioribus magisque præ-
 tiosis speciebus instruxit, proluxâ sum-
 ptuum magnificentiâ ad hoc usus. Hic
 jam mihi superfluum videtur ædis ipsius
 longitudinem ac latitudinem describe-
 re, & hunc splendidissimum decorem,
 atque inexplicabilem magnitudinem,
 radiantem operum speciem ac splendo-
 rem; fastigia ad cælum usque tendentia;
 & supra hæc eminentes Libani pretio-
 sissimas Cedros oratione prosequi, qua-
 rum mentionem ne divina quidem ora-
 cula prætermiserunt, in quibus dicitur:
 C Latabuntur ligna Domini, & Cedri
 Libani quas plantavit. Quid jam atti-
 net de solerti & ingeniosa totius fabri-
 cæ dispositione, ac de excellenti sin-
 gularum partium pulchritudine accu-
 ratius differere, præsertim cum oculo-
 rum testimonium omnem quæ auribus
 percipi potest notitiam excludat. Por-
 rò cum templum in hunc modum ab-
 solvisset, thronisque altissimis in ho-
 norem præsidentium, ac præterea sub-
 sellis per univèrsùm templum ordine
 dispositis exornasset; postremò San-
 ctum Sanctorum, altare videlicet in
 medio constituit. Utque hæc sacratia
 multitudini inaccessa essent, ea rursus
 ligneis cancellis munivit, minutissimo
 opere ad summum artis fastigium elab-
 oratis, adeò ut admirabile intuen-
 tibus spectaculum exhibeant. Quin-
 etiam ne ipsum quidem solum negli-
 gendum putavit. Quod cum mirum
 in modum marmore exornasset, inde
 ad ea quæ extra templum posita sunt
 conversus, exhedras & oecos amplif-
 simos utrimque summa cum peritia fa-
 bricavit, qui sibi invicem ad latera
 ipsius basilica conjunguntur, portisque
 quibus in medium templum intratur,
 connexi sunt. Quas quidem ædes in gra-
 Bbb iij

tiam eorum qui expiatione & purgatione per aquam & Spiritum Sanctum opus habent, Salomon noster verè pacificus templi hujus conditor exstruxit. Ad eò ut cælestis illa prædictio ejus supra memini, non amplius nudis in verbis subsistat, sed opere ipso impleta cernatur. Facta est enim nunc reverà gloria domus hujus posterior supra priorem. Nam cum Pastor ejus ac Dominus, pro salute illius semel mortem perpessus, post passionem corpus quod ipsius gratiâ fordidum induerat, in splendidum & gloriosum transmuteset, & carnem jam tabescentem ex corruptione ad immortalitatem traduxisset, consentaneum erat ut hæc quoque Servatoris dispensationibus similiter frueretur. Quippe quæ multò potioribus ab ipso promissis acceptis, longè majorem regenerationis gloriam in corporis incorruptibilis resurrectione, cum cælestibus Angelorum choris, in ipsa Dei regia ultra cælos posita, unà cum ipso omnium beneficiorum Auctore ac Servatore Jesu Christo in perpetuum deinceps percipere desiderat. Interim tamen in præsentis sæculo hæc olim vidua ac deserta, hisce per Dei gratiam ornata floribus, facta est reverà ut lilium, que madmodum Propheta dixit. Qualiter verò sponsali veste induta, coronâque de coris redimita, ab Esaiâ saltare doceatur, & faustis vocibus Deo gratias cum veneratione canere, ipsius verbis audiamus: Exultet anima mea in Domino. Induit enim me vestimento salutis, & tunica lætitiæ circumdedit me. Quasi sponso coronam circumposuit mihi, & quasi sponsam ornavit me muliebri mundo. Et sicut terra quæ auget florem suum, & sicut hortus germinat femina sua; sic Dominus germinabit justitiam & exultationem coram universis gentibus. Et hæc quidem canens illa tripudiat. Quibus autem verbis sponsus, cælestis, ipse scilicet Jesus Christus qui est Verbum Patris, illi vicissim respondeat, audi Dominum dicentem: Noli timere eo quod ignominia affecta fueris: nec reveraris eo quod opprobria passa sis. Quoniam perpetuè ignominie oblivisceris, & probri viduitatis tuæ non recordaberis, non ut mulierem desertam & pusillanimum vocavit te Dominus, neque ut mulierem ab adolescentia odio habitam. Dixit Deus tuus: modico tempore dereliqui te; &

Esa. 61.

Esa. 54.

A ὕδατ' & ἀγίῳ πνεύματι ἐξελθόντων ἡ
ρηνικώτατος ἡρῆς Σολομῶν ὁ τὸν ναὸν
δεμιῶμεν ἀπειγάξῃς. ὡς μικρὸν ἔργον
ἀλλ' ἔργον γεγονέναι τὴν ἀνωλεχθεῖσαν πε-
φητεῖαν. γέγονε γὰρ ἡ νῦν ὡς ἀληθῶς ἐστὶν ἡ
ἕα τὸ οἶκός τε ἢ ἑσχάτη ὑπὲρ τὴν πρῶ-
σαν. εἶδει γὰρ ἡ ἀλόλοθον ἦν, τὰ ποιμένα
τῆς καὶ δευτέρου ἀπαξ τὸν ὑπὲρ αὐτῆς
ναὸν καθ' ἑξάμενον, καὶ μετὰ τὸ παρῆ-
χάειν αὐτῆς ῥυπὲν ἐνεδυσάλο σῶμα, ὅππῃ
λαμπρὸν ἡ ἐνδοξον μετὰ ἐβεληκοτ' ἄσπε-
τε σάρακα τὴν λυθείσαν, ἐν φθορᾷ εἰς ἀ-
θαρσίαν ἀγαγόντ' ἡ τὴν δὲ ὁμοίως τῆς
B Ἐρωτήριος οἰκονομιῶν ἐπαύραδ' ὅτι δὴ καὶ
τὴν πολὺ κρείττονα λαβῆσα παρ' αὐτῆς
ἐπαγγελίαν, τὴν πολὺ μείζονα δόξαν τῆς
λιγυρῆσας, ἐν ἀφθάρτε σώματι ἀνα-
σει, μὲν φωτὸς ἀγγελῶν χορείας, ἐν τοῖς ἁγ-
γῶν ἐπέκεινα ἡ Θεῶ βασιλείαις, συν-
χεῖσθ' Ἰησοῦ τῷ πανδουργῆτι ἡ σωτηριᾶ
κῶς Ἰησοῦ τῶν ἐξῆς αἰῶνας ἀπὸ λαβῆν
ἀλλὰ γὰρ τῶς Ἰησοῦ παρόντος, τέτοις ἡ
C χηρα καὶ ἔρημος, Θεῶ χάριτι ἀεὶ ἐκ-
τοῖς ἀνθρώποις, γέγονεν ἀληθῶς ὡς κείνον ἡ
ἡ σωφροσύνη καὶ τὴν νυμφίω ἀναλαβῆν
σοφίαν, τὸν τε τ' ἐυπερείας ἀεὶ ἐκ-
νον, οἷα χορεύειν διὰ Ἡσαίῳ παιδεύθειν, τῶ
χαιρήσεια τῷ βασιλεῖ Θεῶ φωνῆς ἐκ-
μοῖς γεραίρεσα, αὐτῆς λεγόντις ἐπαυ-
μεν. Ἀγαλλιάσθω ἡ ψυχὴ μου Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ
ἐνέδυσε γὰρ με ἱμάτιον σωφροσύνης, καὶ χιτῶνα
ἐυφροσύνης ἀεὶ ἐκ-
την, ἡ ὡς νύμφω καθ' ἐκός μου ἡ
D ἡ ὡς γῆν ἀύξασαν τὸ ἀνθρώπου αὐτῆς καὶ ὡς
πὸς τὰ σπέρματ' αὐτῆς ἀνατελεῖ, ἔτιος ἡ
ἀνέτειλε δικαιοσύνη καὶ ἀγαλλίαμα ἐκ-
πὸν πάντων τῶν ἔθνων. τέτοις μὲν ἐκ-
χορεύει οἷοις δὲ καὶ ὁ νυμφίος λόγος ὁ
νιος αὐτὸς Ἰησοῦς Χριστὸς αὐτὴν ἀμείβεσθαι
καὶ λέγοντ' ἡ τῶ Κυρίου μὴ φοβῆσθαι ὅτι
ἐκ-
γῶνθης. μὴ δὲ ἐντεταπῆς ὅτι ἀνατελεῖ
ὅτι αἰχμῶν αἰῶνιον Ἰησοῦ, καὶ ὡς
τῆς χηρείας σε ἡ μὴ μνησθῆσαι. ἡ
γυναικα ἑκάσταλε με μὲν καὶ ἀνατε-
χον κέκληκέ σε Κύριος. εἶπεν ὁ Θεὸς τῶ
νεότητ' ἡ μεμισσημένην. εἶπεν ὁ Θεὸς τῶ
χρόνον μικρὸν ἐγκατέλιπόν σε. καὶ οἷον

μεγάλῳ ἐλέησω σε ἐν θυμῷ μικρῷ ἀπέστρεψα.
 Ἐὰν τὸ πρόσωπόν μου ἀπόσῃ, ἔτι ἐν ἐλέει αἰώ-
 νιῳ ἐλέησω σε, εἶπεν ὁ ῥυσαύριμος σε Κύριος.
 Ἐξεγείρε ἐξεγείρε ἢ πᾶσα ἐν χειρὸς Κυρίου
 τὸ ποτήριον ἔθυμῶν αὐτῶν ποτήριον γὰρ τὸ πῶ-
 σεις τὸ κόνδυ ἔθυμῶν μου. ἐξέπες καὶ ἐξέκένω-
 σαι καὶ οὐκ ἦν ὁ σάρακαλὼν σε ἀπὸ πάντων τῶν
 τέκνων σου, ὧν ἔτεκες. καὶ οὐκ ἦν ὁ ἀντιλαμ-
 βανόμενος τῆς χειρὸς σου. ἰδὲ εἴληφα ἐν τῆς
 χειρὸς σου τὸ ποτήριον τῆς πώσεως, τὸ κόνδυ ἔ-
 θυμῶν μου, ἔτι περὶ θήσεις ἐπὶ πῆν αὐτὸ καὶ
 δώσω αὐτὸ εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἀδικησάντων
 σε καὶ ταπεινωσάντων σε. ἐξεγείρε ἐξεγείρε.
 ἐνδύσαι τὴν ἰχμῷ, ἐνδύσαι τὴν δόξαν σου. ἐν
 πᾶσαι τὸν χῶν καὶ ἀνάστηθι. καθίθου ἐκλυσαι
 τὸν δέσμον ἔτραχήλῃ σου ἀργὸν κύκλω τῆς
 ὀφθαλμῶν σου καὶ ἴδε σινηγῶν τὰ τέκνα
 σε ἰδὲ σινηγῶν καὶ ἦλλον περὶ σε ζῶ ἐγὼ,
 λέγει Κύριος, ὅτι πάντας αὐτὰς ὡς κόσμον ἐν-
 δύσει, καὶ ἀθήσει αὐτὰς ὡς κόσμον νύμφῃ ὅτι
 τὰ ἔρημά σου καὶ τὰ διεφθαρμένα καὶ τὰ κα-
 ταπεπληκῶτα, νυνὶ σενοχωρήσει ἀπὸ τῶν κα-
 τοικούντων σε. ἔμακρωθήσονται ἀπὸ τοῦ οἴ-
 καταπνόντες σε. ἐροῦσι γὰρ εἰς τὰ ὠτά σου οἱ
 υἱοὶ σου ὡς ἀπολώλεκας. σενός μοι ὁ τόπος.
 ποίησόν μοι τόπον ἵνα κατοικήσω καὶ ἐρεῖς ἐν τῇ
 καρδίᾳ σου. τίς ἐγγήνησέ μοι τέτους; ἐγὼ δὲ
 ἀτεκνος καὶ χηρὰ τέτες ἢ πῆς ἐξέδρεψέ μοι;
 ἐγὼ ἢ κατέλειψθην μόνη. ἔτσι δέ μοι πῆσαν;
 ταῦτα Ἡσαίας προεθέσπισε. ταῦτα πρόπα-
 λιν πῆ ἡμῶν ἐν ἱεραῖς βίβλοις καταέβλητο.
 ἐρεῖν δὲ που τέτων τὴν ἀνεύθειαν ἢ δὴ ποτὲ
 ἐρεῖς ἀδελφεῖν ἀλλὰ γὰρ τοιαῦτα ἔθυμ-
 φίου λόγῳ περὶ τὴν ἑαυτῆς νύμφην τὴν ἱεράν
 καὶ ἁγίαν ἐκκλησίαν Ἐπιφώνενθ, εἰκότως
 ὁ νύμφος ὁ δὲ, αὐτὴν τὴν ἐρημον, τὴν πῶ-
 μα κερμῆν. τὴν ἀδὰ ἀνθρώποις ἀνέλπιδά.
 ταῖς κοιναῖς ἀπάντων ὑμῶν εὐχαίς, χεῖρας
 τὰς ὑμῶν αὐτῶν ὀρέξας, ἐξήγειρε καὶ ἐξάνεση-
 σε. Θεὸς ἔπαμβασιλέως νεύματι, καὶ τῷ Ἰησοῦ
 Χριστῷ δυνάμειος Ἐπιφανεία. τοιαύτην τε
 ἀναστήσας κατέσῃσατο, οἶαν ἐν τῆς τῶν ἱερῶν
 χηρῶν καὶ ἀγραφῆς ἐδιδάσκετο. θαῦμα
 ὡρῶν μέγιστον τέτο καὶ πέρα πάσης ἐκπλή-
 ξιος. μάλιστα τοῖς Ἐπι μόνῃ τῇ τῶν ἐξωθεν
 φαντασία τὸν νέον ἀεθσανέχουσι θαυμά-
 των ἢ θαυμασιώτερα, τὰ τε δεχέτῃ, καὶ

A in misericordia magna miserebor tui.
 In ira levi averti faciem meam abs-
 te; & in misericordia æterna misere-
 bor tui: dixit Redemptor Dominus.
 Exurge exurge, quæ bibisti de manu
 Domini calicem furoris ejus. Cali-
 cem enim ruinæ, poculum furoris mei
 ebibisti atque exhaustisti: & non erat
 qui consolaretur te in omnibus filiis
 tuis quos genuisti: nec erat qui ap-
 prehenderet manum tuam. Ecce tuli
 de manu tua calicem ruinæ, poculum
 furoris mei. Nec adjicies ultrâ ut bi-
 bas illum: Et dabo illum in manus eo-
 rum qui te injuria affecerunt ac de-
 presserunt. Exurge exurge, indue for-
 titudinem, indue gloriam tuam. Ex-
 cute pulverem & surge. Sede, solve
 vinculum colli tui. Attolle circum-
 quaque oculos tuos, & vide congreg-
 atos filios tuos. Ecce congregati sunt
 & venerunt ad te. Vivo ego, dicit
 Dominus: quia omnibus his velut or-
 namento vestieris, & circumdabis ti-
 bi eos quasiornatum sponsa. Quia de-
 ferta tua & quæ corrupta erant ac pro-
 lapsa, nunc angusta erunt incolis tuis;
 & longè fient abs te qui devorabant
 te. Dicent enim in aures tuas filii tui
 quos perdidisti: angustus est mihi lo-
 cus; facito mihi locum ut inhabitem.
 Et dices in corde tuo: Quis istos genuit
 mihi? Ego orba & vidua. Hos autem
 quis educavit mihi? Ego derelicta
 sum sola: Hi verò ubinam erant
 mihi: Hæc Esaias vaticinatus est: hæc
 in sacris voluminibus de nobis multò
 ante perscripta erant. Ceterum oportebat
 ut horum verborum veritatem rebus
 ipsis completam tandem acciperemus.
 Quoniam igitur sponsus Verbum Dei
 hæc sponsæ suæ, factofanctæ scilicet
 Ecclesiæ, prolocutus fuerat, rectè atque
 ordine noster iste sponsæ vestitor, hanc
 desertam & vacuam, & tanquam cadaver
 humi jacentem, omnique humana spe
 destitutam, communibus omnium ve-
 strum precibus, manus ei vestras por-
 rigens, Dei summi omnium Regis nutu,
 & præsentis Jesu Christi potentia
 crexit atque excitavit. Excitatam
 verò ad eum modum constituit ac dis-
 posuit, quem ex factorum oraculo-
 rum descriptione didicerat. Est quidem
 hoc opus miraculum, & omni ad-
 miratione majus, iis præfertim qui ad
 solam rerum exteriorum speciem at-
 tendunt. Omnibus verò miraculismira-

Es. 51.

Es. 52.

Es. 49.

C

D

biliora sunt archetypa, & primitiva eorum imagines, spiritalia Deoque digna exemplaria: instaurationes divini illius & rationalis in animabus nostris ædificii. Quod quidem ædificium cum ipse Dei Filius ad imaginem suam condidisset, atque in omnibus Dei similitudinem præferre voluisset, incorruptibilem ei naturam & incorpoream atque ab omni terrena materia segregatam largitus, rationalem quoque substantiam & prorsus intellectualem ei tribuens; posteaquam semel ex nihilo primum eam creavit, sponsam sanctam & sacrum templum sibi ac Patri suo constituit. Idque ipsemet disertè fatetur his verbis: Inhabitabo in illis & inambulabo; & erorum Deus, & ipsierunt populus meus. Ac talis quidem est anima perfecta atque purgata, quæ ab initio sic condita fuit, ut cælestis sponsi imaginem gestaret. Sed postquam per invidiam & æmulationem nequissimi demonis, passiones ac vitia sua sponte sectari & adamare cæpit; Deo mox ab illa se subducente, tanquam patrono destituta, captu facilis, & infidiis eorum qui jampridem ipsius gloriæ invidabant remansit obnoxia. Hostium itaque invisibilium & spiritalium adversariorum restudinibus & machinis subversa, adeo immani ruina concidit, ut nullus in ea virtutum lapis alteri coherens lapidi remanserit: sed tota penitus prostrata, Deique notionibus à natura inficis spoliata, quasi mortua humi jacuerit. Collapsam porro illam, quæ ad imaginem Dei condita fuerat, vastavit non aper ille de silva, qualem oculis cernimus, sed exitiosus quidam dæmon, & fera bestia quæ sola intelligentia comprehenduntur. Quæ cum eam pravis affectibus tanquam ardentibus malitiæ suæ telis inflammassent, incenderunt igne verè divinum sanctuarium Dei; & in terra profanaverunt tabernaculum nominis ejus. Post hæc aggesta humo plurimam eam obruentes, omnem prorsus spem salutis illi ademerunt. Verum divinum & salutare Verbum curam illius gerens, postquam debitas scelerum pœnas eam perfolvisse sensit, optimi Patris clementiæ obsecundans, denuo eam restituit. Ac primum quidem cum summorum orbis Romani Imperatorum animos sibi adjunxisset, universum orbem terrarum omnibus impiis & exitiosis hominibus, ipsisque adeo

Α τέτων τὰ πρωτότυπα νοητὰ καὶ θεοειδέα ἁδείματα, τὸ ἐπιθεὶς φημι καὶ λογικῆς ψυχῆς οἰκοδομῆς ἀνανεώματα ἢ αὐτῆς θεοπαίς καὶ εἰκόνα τῶν αὐτῶν αὐτῶν δημιουργίας, πάντη τε καὶ πάντα τὸ θεοειδέος δεδωρημένον ἀφθαρτὸν φύσιν, ἀσώματον, λογικὴν, πάσης γεώδους ὕλης ἀλλοτρίαν, αὐτονοεῶν εἶσαν ἀπαξ τὸ πρῶτον ἐκ τῆς μηδενὸς εἰς τὸ εἶναι συσπασμένον, ὑμῶν ἁγίων καὶ νεῶν πανέροισιν, ἐαυτῶν τε καὶ τῶν πατρῶν καὶ ἐκείνων σαβδὸν καὶ σαφῶς αὐτὸς ὁμολογῶν, ἐκφρασεὶ λέγων. ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖς καὶ ἐμῶν πατρῶν καὶ ἐσομαι αὐτῶν Θεός, καὶ αὐτοὶ ἔσονται μοι λαός καὶ τοιαύτη μὲν ἡ τελεία καὶ κεκαθαρμένη ψυχὴ, δεχθήσθαι ἔτω γενημένη, οἷα τὰ ἁγίων λόγον ἀγαλλματῶσφορῶν ἀλλὰ καὶ φωνῶν καὶ ζήλων ἔφιλοπονηθεὶς δαίμων, φιλοπαθὴς καὶ φιλοπόνθηρος ἕξ αὐτῶν εἰς αἰρέσει γενημένη, ὑποαναχωρήσασθαι αὐτῆς ἔπειτα ὡς ἀνὴρ ἔρημος πρὸς αὐτὴν, ἐνάλωτον ἔσεσθαι ἐβλήω ἐυχρηστῶν τοῖς ἐκ μακρῶν διαφθαρμένοις ἀπελήλειπται ταῖς τε τῶν ἀσθενῶν ἁρῶν καὶ νοητῶν πολεμίων ἐλεπόλεσι καὶ μακρῶν καὶ ἀεθληθῆσα, πῶμα ἕξ αἰσίων καὶ ἀσθενῶν. εἰς ὅσον ἐδὲ ἀπὸ λίθου λίθου τῆς δεξιῆς ἐσώτα ἐν αὐτῇ διαμείναι, ὅλῳ δὲ διόλου γενομένη καὶ ἐκείνην κερὰν, τῆν ἁγίαν Θεοῦ φυσικῆν οὐνοῦν ἀμπαν ἀπεσεσημένῳ. πεπρωμένη δὴ ταύτῳ ἐπέω τὴν καὶ εἰκόνα Θεοῦ κατασπασθεῖσαν, ἐλυμνήσασθαι ὡς ἁγία καὶ ἁγία τῆ πατρῶν ἡμῶν ὁρατῆ, ἀλλὰ πεφωροποιὸς δαίμων, καὶ θῆρες ἀγριοὶ νοητοὶ αὐτῶν τοῖς πάθειν οἷα πεπρωκλιωμένοις τῶν σφῶν κακίας βέλσειν αὐτὴν ἕξ αὐτῶν τῶν ἐπεπύσειαν ὀνειπέ τὸ θεῖον ὄπως ἀρῆσειον τῶ Θεῷ, εἰς τῶν γῆν τε ἐβέβηλωσαν τὸ σκῆνωμα τῶ ὀνόματι αὐτῆ. εἴτα πῶλα τῶ πρὸς ἡμῶν τῶν ἀδελφῶν καὶ ἁγίων, εἰς ἀνέλπιστον πάσης ἀεθληθῆσα σωτηρίας. ἀλλ' ὅγε κηδεμῶν αὐτῆς λόγῳ ὁ Θεοφειγῆς καὶ Σατήριον, τὴν καὶ ἁγίαν δὴ τῶν ἀμαρτημάτων ὑποσχεσῶν, ἀπὸ τῆς ἕξ ὑπαρχῆς ἀνελάμβανε, παρὸς παναγάθῃ φιλανθρωπία πειθόμενον. αὐτὰς δὴ ὅσω πρῶτας τὰς τῶν ἀνωτάτων ἁγίων λυόντων ψυχῶν ἀπερῶμενος, τῶν μὲν ἀσθενῶν καὶ ὀλεθρίων πάντων, αὐτῶν τε τῶν

Levit. 16.

δευτών κ' θεομισῶν τυράννων, τὴν οἰκεμένην ἀ-
 πασαν δι' αὐτῶν τῶν θεοφιλεσάτων ἐκαθή-
 ρασθεῖτα ἡ γὰρ ἀπὸ τῶν εἰρημίων ἀνδρῶν, ἵες πᾶ-
 λαι διὰ βίης ἱερῶν κ' αἰσῶν, κρυβδὴν γε μὴν
 ὡς ἐν κακῶν χειμῶνι πρὸς τὴν αὐτὴν σκέπης κα-
 λυπτομένους. εἰς φανερὴν ἀγαθῶν, καὶ ταῖς τῶν
 πνεύματος μεγαλοδωραῖς ἐπαξίως τιμήσας.
 αὐτῶν δ' ἐκ διατέτων τὰς μικρὰς ἀπέδωκεν ἔρρυ-
 πωμένας ψυχὰς, ὕλης τε πανθίας κ' χώμα-
 τος τῶν ἀσεβῶν ἐπιβλαμάτων συμπεφορημέ-
 νας, ὄρουσι καὶ δικέλλαις ταῖς πληκτικαῖς τῶν
 μαθημάτων διδασκαλαῖς, δεξικαθέρτε καὶ
 ἀπέσμηξε λαμπρὸν τε κ' διαυγῆ τῆς πάλιν
 ὑμῶν διανοίας τὸν χῶρον ἀπειρασμένον, ἐν-
 τῶτα λοιπὸν τὰ πανσόφου κ' θεοφιλεῖ τῶν δὲ
 ἀδελφῶν κεν ἠγεμόνι ὅς τατε ἄλλα κριτικὸς
 κ' ἀπλορικὸς τυγχάνων, τὴν τῶν αὐτῶν κεκλη-
 ρωμένων ψυχῶν εὐδιαγνώσκων κ' φιλοκει-
 νῶν διανοίαν, ἐκ πρώτης ὡς εἰπεῖν ἡμέρας οἰ-
 κοδομῶν, ἔπειτα εἰς δευτέρου πέπυλα. τότε μὲν
 διαυγῆ τὸν χρυσόν, τότε ἡ δόκιμον κ' καθαρὸν
 τὸ δόρυ μὲν κ' τὰς λιμῆς ἐκ πολυτελεῖς λίθους
 ἐκ πάσῃ ὑμῶν ἀρεμότην ὡς ἱερὰν αὐτῶν κ' μυ-
 στικῶν ἔργων τοῖς εἰς ὑμᾶς ἀποπληρῆν ἀπο-
 φηταῖαν, δι' ἧς εἰρηται. ἰδὲ ἐγὼ ἔτοιμάζω ὑμῖν
 ἀνδρακα τὸν λίθον σε. καὶ τὰ θεμέλια σε
 σάπφειρον. ἐκ τὰς ἐπάλξεις σε βίασπιν. καὶ τὰς
 πόλας σε λίθους κρυστάλλους. καὶ τὸν πεῖλοδον σε
 λίθους ἐκλεκτὰς καὶ πάντας τὰς ἑξέσε δι-
 δακτὰς θεῶν, καὶ ἐν πολλῇ εἰρήνῃ τὰ τέκνα σε.
 ἐν δικαιοσυμῇ οἰκοδομηθήσῃ. δικαιοσυμῇ
 δὴ τὰ οἰκοδομῆσθαι, καὶ ἀξίαν τῆ παντὸς λαοῦ
 διήρεταις δυναμῆς οἷς μὲν τὸν ἔξωθεν αὐτὸ
 μόνον ἀφραδῶν ἀφροδολὸν τὴν ἀπλανῆ
 πίσιν πειραχίσας, πολὺς ἡ τοιοῦτος ἐκ μέγας
 λεῶν, ἔδ' ἐν κρείττον φέρειν οἰκοδομημα δια-
 κῶν οἷς ἡ τὰς ἐπιτὸν οἶκον ἐπιτρέπων εἰσοδῶν.
 θυρωλῶν καὶ ποδηγεῖν τὰς εἰσοδῶν κατα-
 τῶν, ἐκ ἀπεικότητος ἔνω πρόφυλα νενο-
 μισμένας. ἀλλὰ ἡ πρώτοις τοῖς ἔξωθεν ἀμ-
 φιτὴν αὐλὴν ἐκ τετραγώνου κτισθῆναι ὑπεσῆλ-
 ῆς ταῖς πρώταις τῶν τετάρων Εὐαγγελίων
 τὰ γραμματῶν ἀποβόλαις ἐμβλάζων
 τὰς δ' ἡδὴ ἀμφὶ τὸν βασιλείου οἶκον ἀπο-
 βόλαις ἐκατέρωθεν ἀδελφύγῃσιν, ἐτι μὲν
 κατηχημένους, καὶ ἐν αὐτῇ καὶ προκοπῇ
 καθεστῶτας. ἔμην πόρρω πε καὶ μακρὰν

A crudelibus Deoque invisis tyrannis,
 eorum quos dixi, Deo carissimorum
 Principum operâ repurgavit. Deinde
 viros probè sibi cognitos, & jam pri-
 dem perpetuo sacerdotio sibi confes-
 cratos, qui tamen occultè, utpotè
 faviente persecutionum procella, ab
 ipso protegebantur, in lucem produ-
 xit, & sancti Spiritus magnificentissi-
 mis donis, ut decebat, ornavit: per-
 que hos animas paulò ante inquinatas,
 omnique colluvie & impiarum iustio-
 num acervis adobrutas, rursus objur-
 gatoriis divinatorum præceptorum præ-
 dicationibus tanquam sarculis & ligo-
 nibus purgavit atque absterfit. Cùm-
 que mentium vestrarum locum purum
 ac nitidum reddidisset, huic sapientif-
 simo posthac Deique amantissimo Præ-
 fidi eum tradidit. Qui cùm in aliis rebus
 singulari iudicio & ratiocinandi soler-
 tia præditus, tum in animarum quarum
 curam sortitus est, cogitationibus di-
 gnoscendis ac discernendis perspicacif-
 simus, ab initio ferè ad hunc usq; diem
 ædificare non destitit: nunc autem splè-
 didissimum, nunc purum ac probum ar-
 gentum, nunc pretiosissimos lapides in
 uno quoque vestrum coagmentans; ut
 suis erga vos operibus sacram denuò &
 arcanam prædictionem adimpleat, quæ
 sic habet: Ecce ego præparo tibi Car-
 bunculum lapidem tuum, & fundamen-
 ta tua Saphirum, & propugnacula tua
 Jaspidem, & portas tuas lapides Crystalli,
 & murum tuum lapides electos: &
 omnes filios tuos doctos à Deo, & in
 multa pace filios tuos; & in iustitia ædi-
 ficaberis. In iustitia igitur ædificans, to-
 tius populi vires ac facultates congrua
 ratione distinxit: hos quidem exte-
 riore duntaxat cingens muro, id est, firma
 fide. Cujus generis infinita est multi-
 tudo, quæ præstantiorem structuram
 ferre non potest. Illis verò aditus
 in templum permittens; ad portas
 stare & intrantes deducere eos jubet:
 qui non absurdè templi vestibulis
 comparantur. Alios primis colu-
 mnis quæ forinsecus circa atrium in
 quadranguli speciem dispositæ sunt
 suffulsi, intra primos literalis qua-
 tuor Evangeliorum sensus obices eos
 inducens. Jam verò nonnullos cir-
 ca regiam ædem utrimque lateribus
 applicat, qui adhuc quidem Cate-
 chumeni sunt: & augm. um ac pro-
 gressum faciunt, non tamen procul
 Ccc

Es. 54.

absunt ab ipsa abditissimorum Dei my-
 steriorum inspectione qua fideles fruū-
 tur. Ex horum numero eos quorum ani-
 mae immaculatæ sunt & divino lavacro
 instar auri purgatæ assumens: alios co-
 lumnis quæ exterioribus illis longè præ-
 stantiores sunt, arcanis scilicet & inti-
 mis sacrae Scripturae sententiis suffulcit.
 Alios verò fenestris ad lumen in aedes
 immittendum factis illustrat. Ac uni-
 versum quidem templum uno maximo
 vestibulo, unius scilicet Dei summi
 omnium Regis adoratione exornavit.
 Christum verò & Spiritum sanctum ut-
 rimque ad latus paternæ auctoritatis,
 quasi secundum lumen præbet. Sed &
 in reliquis singillatim fidei nostræ sen-
 tentiis, per totam basilicam copiosis-
 simam ac præstantissimam veritatis lu-
 cem atque evidentiam ostendit. Præ-
 terea vivos & stabiles ac firmos anima-
 rum lapides undique seligens, amplam
 ac regiam domum ex omnibus con-
 struxit: splendoris ac luminis plenam
 intus quàm extra: quandoquidem
 non anima solum illis ac mens, sed et-
 iam corpus castitatis ac modestiæ flori-
 do ornatu resplendent. Insunt etiam
 in hoc templo throni, & subsellia sca-
 mnaque innumera: in cunctis scilicet
 animabus in quibus sancti Spiritus resi-
 dent dona, cujusmodi olim visa sunt
 sacrosanctis Apostolis: quibus linguæ
 instar ignis divisa, & singulis insiden-
 tes apparuerunt. Verum in ipso qui-
 dem omnium Principe ac Præsede, to-
 tus, ut verisimile est, insidet Christus.
 In iis verò qui secundum dignitatis lo-
 cum obtinent, quatenus quilibet dif-
 fertita virtutis Christi sanctique Spiritus
 dona capere potest. Subsellia quo-
 que Angelorum sunt quorundam ani-
 mæ, quorum institutio & custodia illis
 demandata est. Augustum verò ma-
 gnūmque & unicum altare quodnam
 aliud est, quàm summi omnium Sacer-
 dotis purissima mens profusq; Sanctum
 Sanctorum. Cui dexter adsistens maxi-
 mus ille omnium Pontifex, ipse scilicet
 Jesus unigenitus Dei Filius: suavissi-
 mum ab omnibus suffitum & incruenta
 ac spiritalia precum sacrificia, hilari vul-
 tu & supinis manibus suscipiens, caelesti
 Patri & univerforum Deo transmittit:
 primus ipse cum adorans, solusq; con-
 gruentem paternæ Majestati honorem
 exhibens: deinde verò obsecrans,
 ut is propitius omnibus nobis ac be-
 nignus perpetuo esse velit. Hujus-

Α τῶν ἐνδοτάτω θεοπίας τῶν πιστῶν διδασ-
 μένας. ἐκ δὴ τῶν ἰσῶν ἀνεράτας, ἡνυχας ἑπι-
 λατῶν χρυσῆ δίκλῃ ἀποσημηθείσας, ἀπο-
 λαβῶν, καὶ ἑαυθα τὰς μὲν κίσις τῶν ἐξωστῶν
 πολὺ κρείττοισιν, ἐκ τῶν ἐνδοτάτω μυσηκῶν τῶν
 γραφῆς δομάτων ἑποσημείει τοῖς ἵπερ
 τὸ φῶς ἀνοίμασι καὶ ἀναγῆσι, περὶ τῶν μὲν
 ἐνὶ μεγίστῳ τῆς ἑπαμβασιλείας ἐνός καὶ μὲν
 Θεοῦ δόξολογίας, ἰὸν πάντα νεὼν καὶ ἀκοσῶν.
 Χεῖρ ἡ ἵκη τῆ ἀγίῃ πνεύματος παρ' ἐκαστοῦ
 τῆς τῆ πατρὸς ἀθεντίας, τὰς δὲ θεῖας ἀ-
 γὰς ἑ φωτὸς ἑπαρχοῦμος. τῶν τε λατῶν
 διὰ ἑ παντὸς οἴκου ἀφθονοῦ καὶ πολὺ διαφω-
 τῆς κατέκασον ἀληθείας τὸ σαφές καὶ φωτῶν
 ἰὸν ἐνδεικνύμους πάντη ἡ καὶ πάντα χόρῳ τε
 ζῶντας καὶ βεβηκότας ἑ ἐπαγαίς τῶν ἡνυχῶν
 λίθας ἐγκείνας, τὸν μέγαν καὶ βασιλικὸν οἶ-
 ἀπάντων οἶκον ἐπισκοπάζεται, λαμπρῶν καὶ
 φωτὸς ἐμπλεῶ τὰτε ἐνδοθεν καὶ ταῦτα ἑπι-
 μὴ ψυχῇ μόνον καὶ διανοίᾳ, καὶ τὸ σῶμα
 αὐτοῖς, ἀγνείας καὶ σωφροσύνης πολυκαί-
 κόσμου καὶ ἡγλαίσο. ἐνεῖσι δ' ἐν τῶ δὲ τῶ
 καὶ ἑρόνοι. βαθεῖα τε μυρία καὶ κατιστημα.
 ὄσαις ψυχαῖς τὰ τε θεῖα πνεύματι Θεοῦ ἐπι-
 νεῖ δωρημάτα. οἷα καὶ κάλαι ὠφθη τοῖς ἀμ-
 C τῆς ἱερέας ἀποσόλες, οἷς ἐφάνησαν διαμ-
 ζοῦμαι γλώσαι ὡσεὶ πυρὸς. ἐκάθετε
 ἐφ' ἐνα ἑκάσον αὐτῶν. ἀλλ' ἐν μὲν τῶ πα-
 τῶν ἀρχοῦν, ἰσῶς αὐτὸς ὅλος ἐγκαίσο
 Χεῖρ ὅς ἐν δὲ τοῖς μετ' αὐτὸν δὲ θεῖα ἑπι-
 ναλόγως καὶ ἑδὸν ἑκάσος χωρεῖ Χεῖρ ὅς
 μεσῶς καὶ πνεύματι Θεοῦ ἀγίῃ μερῶν μὲν βασι-
 δ' ἀνείν καὶ ἀγγέλων, καὶ αἱ τινῶν ψυχῶν. τῶ
 εἰς παιδαγωγίαν καὶ φερεῖν ἑκάσω ἑπι-
 δομένων. σεμνὸν ἡ ἑ μέγα καὶ μονοῦμος
 D σιασθηλον, ποῖον ἀν εἰπὴ τῆς τῆ κοινῆ πατῶ
 ἱερέας τῶ ψυχῆς τὸ εἰλικρινές καὶ ἀγίαν ἀρ-
 ὠ παρεσῶς ἐπι δεξιά ὁ μέγας τῶ ὅλων ἑπι-
 χεῖρ ὅς αὐτὸς ἱσῶς ὁ μονοῦμος τῶ Θεοῦ
 ἑπι-πῶ πάντων ἐνώδες θυμίαμα, ἑ τὰς ἀ-
 χῶν ἀναίμεας καὶ αὐλῆς θυσίας, φαιδῶν
 βλέμματι καὶ ὑπῆλαις ἑποδεχόμενῳ ἑπι-
 τῶ κατ' ἐργον Πατῆρ καὶ Θεῶ τῶν ὅλων ἑπι-
 πέμπεται. περὶ Θεοῦ αὐτὸς ἑποσκηκῶν, καὶ
 μόνος τῶ πατῆρ τὸ κατ' ἀξίαν δυνάμει ἑπι-
 εας. εἶτα δὲ καὶ πᾶσιν ἡμῶν ἐν μὲν δυνά-
 νειν καὶ δεξιὸν εἰς αἰὶ ἑπι-πῶ ἑπι-πῶ

ὁ μέγας νεὼς, ὃν καθ' ὅλης τῆς ὕψ' ἥλιον οἰκί-
μαίμε, ὁ μέγας τῶν ὅλων δημιουργὸς λόγος συ-
νέστατο, τῷ ἐπέκεινα ἐρεθίων ἀψίδων πά-
λιν καὶ αὐτὸς νοσεῖν ταύτην Ἐπιγῆς εἰκόνα κα-
τεργασάμενος. ὡς ἂν διὰ πάσης τ' κλίσεως,
τῷ τε ἐπιγῆς λογικῶν ζώων, ὁ πατὴρ ἀπαύλι-
μώτοτε καὶ σέβοιο. τὸν τε ὑπερερεθιον χω-
ρεῖν καὶ τὰ ἐκείσε τῶν τῆδε ᾠδαδείματα,
τῷ τε ἀνω λογομύλιον Ἱερουσαλήμ καὶ τὸ Σιὸν
ὄρεσ τοῦ ἐρεθιον. καὶ τῷ ὑπεκόσμιο πόλιν
τῷ ᾠδῷ Θεῷ, ἐν ἡ μυριάδες ἀγγέλων πα-
νηγείας καὶ ἐκκλησία πρωτοκόων ἄπογε-
γραμμένων ἐν ἐρεθιοῖς ταῖς ἀρρήτοις καὶ ἀνε-
πιλογίσις ἡμῖν θεολογίαις, τὸν σφῶν ποιήτην
ἐπανηγμένα τῶν ὅλων γεραίρεσιν, ἔτις
ἐπιπτόσ οἶός τε καὶ ἀξίαν ὑμνήσαι. ὅτι δὴ ὀφ-
θαλμὸς οὐδεὶς, καὶ ἔς ὅσα ἤκουσε, καὶ ἐπὶ
καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, αὐτὰ δὴ ταῦτα
ἀήτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτὸν ὧν
ἡδὴ ἐν μέρει καὶ ἀξιοθέντες ἄνδρες ἅμα παι-
σι καὶ γυναιξί, μικροὶ καὶ μεγάλοι, πάντες
ἄνθρωποι ἐν ἐνὶ πνεύματι καὶ μιᾷ ψυχῇ, μὴ
διαλίπωμεν ἔξομολογεμένοι, καὶ τὸν τῶν
τοσούτων ἡμῖν ἀγαθῶν ᾠδαίπων ἀνδραφ-
μῆτες. τὸν ἐνὶ λαλῶντα πάσαις ταῖς ἀνο-
μίαις ἡμῶν. τὸν ἰώμενον πάσαις ταῖς νόσας ἡ-
μῶν. τὸν λυτῶμενον ἐκ φθορᾶς τὴν ζωὴν ἡ-
μῶν. τὸν σεφανεῖντα ἡμᾶς ἐν ἐλέει καὶ οἰκτιρ-
μοῖς. τὸν ἐμπιπλῶντα ἐν ἀγαθοῖς τὴν ἐπι-
θυμίαν ἡμῶν. ὅτι ἐκ τῶν ἀμαρτίας ἡμῶν
ἐποίησεν ἡμῖν, ἐδὲ ἐκ τῶν ἀνομιῶν ἡμῶν
ἀνταπέδωκεν ἡμῖν. ὅτι καθ' ὅσον ἀπέχε-
σιν ἀνατολῆς ἀπὸ δυσμῶν, ἐμάχευεν ἀφ'
ἡμῶν τὰς ἀνομίας ἡμῶν. καθὼς οἰκτεῖρει
πατὴρ ὕψ' αὐτῷ, οἰκτεῖρετε Κύριε τοὺς
φοβεμένους αὐτὸν ταῦτα καὶ νῦν καὶ εἰς
τὰς ἐξῆς ἀπειλᾶς χρόνος ταῖς μηνίμας ἀνα-
ζωπυρέντες, ἀτάξ καὶ τῆς παρεύσης πανησύ-
ρεως καὶ τῆς φαιδρᾶς ταύτης καὶ λαμπροτάτης
ἡμέρας τὸν αἶπον καὶ πανηγυριάρχην, νύκτωρ
καὶ μεσημέριον, διὰ πάσης ὥρας καὶ δι' ὅλης
ὡς εἰπεῖν ἀναπνοῆς ἐν νῷ ᾠδαίωμα, ἐρε-
γοντες καὶ σέβοντες ψυχῆς ὅλη δυνάμει, καὶ
νῦν ἀνασάντες, μεγάλη διαθέσεως φωνῇ
καδικετεύσωμεν, ὡς ἂν ὑπὸ τὴν αὐτῷ
μάνδραν εἰς τέλος ἡμᾶς σκεπάζων διασώ-
σαιτο, τῷ παρ' αὐτῷ βραβεύων ἀρραγῇ καὶ

A modi est magnum illud templum, quod
per univ. terrarum orbem magnus
ille mundi Opifex Verbum Dei consti-
tuit; hancque intellectualem imagi-
nem eorum quae ultra ipsos caeli forni-
ces posita sunt, ipse in terris denuo per-
fecit: ut ab omni creatura & ab ani-
mantibus ratione praeditis, Pater ipse
debito honore cultuque afficeretur. Il-
lam vero supercaelestem regionem, &
ea quae illic sunt exemplaria horum quae
hic cernimus: supernam illam Hierusa-
lem, caelestem montem Sion, & ultra
mundum positam civitatem Dei viven-
tis, in qua innumerabiles Angelorum
chori, & Ecclesia primogenitorum qui
in albo caelestium civium descripti sunt,
conditorem suum ac summum omniu-
ducem hymnis quibusdam inexplica-
bilibus quos nec intelligentia assequi
possumus, venerantur: nullus mortali-
um pro dignitate celebrare suffecerit.
Etenim nec oculus vidit, nec auris au-
divit, nec in cor hominis ascenderunt
ea quae Deus preparavit diligentibus
se. Quarum quidem rerum jam aliqua
ex parte Dei beneficio compotes facti,
viri cum mulieribus & pueris; summi
pariter atque infimi; omnes simul uno
spiritu unoque animorum consensu
tantorum nobis honorum auctorem
confiteri ac celebrare nunquam defi-
namus: Qui propitiatur omnibus ini-
quitatibus nostris; qui sanat omnes in-
firmitates nostras; qui redimit ab in-
teritu vitam nostram; qui coronat nos
in misericordia & miserationibus; qui
explet in bonis cupiditatem nostram.
Quia non secundum peccata nostra fe-
cit nobis, neque secundum iniquitates
nostras retribuit nobis. Quia quan-
tum distat Ortus ab Occidente, longè
fecit à nobis iniquitates nostras.
Quemadmodum miseretur pater fi-
liorum suorum, miseretur est Domi-
nus timentium se. Haec & in praesentia
& cunctis deinceps temporibus me-
moria recolentes, Deumque praesentis
hujus festivitatis & splendidae hujus
ac laetissimae lucis Auctorem ac Praesi-
dem diu noctuque singulis horis, &
omnibus ut ita dicam momentis qui-
bus spiritum ducimus, ante oculos
mentis nobis proponentes, totis ani-
mi viribus eum diligamus ac veneremur.
Jamque exsurgentes, contentissima
nostri affectus voce eum obsecremus,
ut nos intra septa ovilis sui
tueri perpetuò ac servare velit, pa-
Ccc ij

1. Cor. 2.

Psal. 102.

cemque suam inviolabilem nobis atq; inconcussam præstet in Christo Jesu Servatore nostro; per quem ei fit gloria in sæcula sæculorum. Amen.

Α ἄσειςον αἰώνιαν εἰρήνην. ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ Σωτῆρῇ ἡμῶν, δι' ἧς αὐτῶν ἡ δόξα εἰς τὰς αἰῶνας αἰῶνας τῷ αἰώνων Ἀμήν.

CAPUT V.

Exempla legum imperialium.

Hue refer Niceph. 1.7. c. 41. Nunc verò exempla imperialium constitutionum Constantini ac Licinii ex Romanâ linguâ in Græcam conversa deinceps adjiciamus.

Exemplum constitutionis Imperatorum Constantini & Licinii.

Jamdudum quidem, cum animadvertēremus non esse cohibendam religionis libertatem, sed uniuscujusque arbitrio ac voluntati permittendum, ut ex animi sui sententia rebus divinis operam daret, sanximus ut tum ceteri omnes tum Christiani, sectæ ac religionis suæ fidem atq; observantiam retinerent. Sed quoniam in eo Rescripto quo hæc facultas illis concessa fuerat, multe ac diversæ sectæ diserte ac nominatim addite videbantur, quidam eorum ob hanc fortasse causam paulò post ab hujusmodi observantia destiterunt. Quamobrem cum nos, Constantinus ac Licinius Augusti, felicibus auspiciis Mediolanum venissemus, & quæcumque ad commodum utilitatemq; Republicæ pertinebant, sollicitè inquireremus; inter cætera quæ universis multifariam profutura judicavimus; seu potius præ reliquis omnibus hæc constituenda esse censuimus, quibus divini Numinis cultus ac veneratio contineretur: hoc est, ut Christianis & reliquis omnibus libera facultas à nobis tribuatur quamcumque voluerint religionem consecrandi: quò scilicet quidquid illud est divinum ac cæleste Numen, nobis & universis qui sub Imperio nostro degunt, propitium esse possit. Hanc igitur nostram voluntatem salubri & rectissimo consilio promulgavimus, ut nemini prorsus Christianam observantiam ac religionem sequendi aut eligendi licentia denegetur. Sed unicuique liceat ad eam religionem quam sibi conducere censuerit, animum applicare; quò divinum Numen propensum erga nos studium ac benignitatem in omnibus possit ostendere. Porro con-

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε.

Ἀντίγραφα βασιλικῶν νόμων.

Φέρει δὴ λοιπὸν καὶ τῶν βασιλικῶν διατάξεων Κωνσταντίνου καὶ Λικινίου τὰς ἐπιτομὰς Ῥωμαίων Φωνῆς μέγαλη φθεῖσας ἐρμηνεύσας ὡς ἀθώμεθα.

Ἀντίγραφον βασιλικῶν διατάξεων ἐν Ῥωμαϊκῆς γλώσσης μέγαλη φθεῖστων.

B Ἡδὴ μὲν πάλαι σκοπεῖντες τὴν ἐπιτομὴν τῆς Ἱηροσκείας ἐπιδεδουλημένοι, αὐτῶν ἑκαστοῦ τῆς διανοίας καὶ βελήσεως ἐξέστη δότεον τὰ θεῖα πράγματα τμηθέντα τὰ τὴν αὐτῶν ἀποφάσεων, ἑκάστον κεκελευμένοι τοῖς τε χριστιανοῖς, τῆς αἰρέσεως καὶ τῆς Ἱηροσκείας τῆς ἑαυτῶν τὴν πίσιν φυλάττειν. αὐτῶν ἐπειδὴ πολλὰ καὶ διάφοροι αἰρέσεις ἐν ἑαυτοῖς τῆ ἀντιγραφῇ, ἐν ἧ τοῖς αὐτοῖς συνεχωρηθῆναι ἢ τοιαυτῆ ἕξασία, ἐδόκειν ἀποστρεφῆναι τὸ φῶς, τυχόν ἴσως ἴνες αὐτῶν μετ' ἐπιτομῆς τῆς τοιαύτης ὡς ἀφυλάξεως ἀνεκδοτῶν ὅποτε ἐντυχῶς ἐγὼ Κωνσταντῖνος ὁ Αὐγούστου, καὶ γὰρ Λικίνιος ὁ Αὐγούστου, ἐν τῇ Μεδιολάνῳ ἐληλυθεισῶν, καὶ πάντα ὅσα ὡς ἐπὶ τοῖς σιτελέσι καὶ τὸ χρησίμον τῶ κοινῷ διέφερον, ἐζητήσῃ ἐχομεν, ταῦτα μετὰ τῶν τῶν αὐτῶν ἅπαντα ἐδόκει ἐν πολλοῖς ἀπασιν ἐπιτομῶν ἵνα μᾶλλον ἢ ἐν πρώτοις διατάξαι ἐδοξασίσαμεν, οἷς ἡ πρός τὸ θεῖον αἰδώς τε καὶ τὸ βας ἐνείχετο. τὰτ' ἐστὶν ὅπως δῶμεν καὶ τοῖς χριστιανοῖς καὶ πᾶσιν ἐλευθέρῳ αἰρέσειν, ἢ ἀποστρεφῆναι τὴν Ἱηροσκείαν ἢ εἰ ἀν βεληθῶσιν ὅπως ἂν, τὰ τῶν δέ ἐστι θεϊότης καὶ ἕρανίς πράγματα, ἢ μὴ πᾶσι τοῖς ἐπὶ τὴν ἡμέτεραν ἕξασίαν ἀποστρεφῆσιν ἐνυμενές εἶναι δεικνύθῃ. τοῖσι ταῦτα τῶν βελήσων τὴν ἡμετέραν, ὑγιεινῶς καὶ ὀρθοῦς λογισμῶ ἐδοξασίσαμεν, ὅπως μὴ εἰς πᾶσι τελευτῶς ἕξασία δεικνύθῃ, ἢ ἀποστρεφῆσιν ἢ ἐξείασ τὴν τῶν χριστιανῶν ὡς ἀφυλάξαι τὴν Ἱηροσκείαν. ἑκάστω τε ἕξασία δὲ δοθῆναι τὴν δόξαν αὐτῶν τὴν διάνοιαν ἐν ἐκείνῃ τῇ Ἱηροσκείᾳ, ἢν αὐτὸς ἑαυτῶ ἀρεμύζειν νομίζῃ, ὅπως ἡμῖν δεικνύθῃ τὸ θεῖον ἐν πᾶσι τῶν ἐπιτομῶν ἀποστρεφῆναι καὶ καλοκαγαθίας παρασκευῆν. ἅπαντα ἕως δέξασκεν ἡμῖν ἀντιγρα-